

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נְפִלְאוֹת מְתוֹרְתֶךָ

נְפִלְאוֹת

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

יש היום יהודים רחוקים מאד מדרך התורה והמצוות,
יהודים שאולי אחראים על רצח (בשגגה) של יהודים
בשל מהלכים פוליטיים שגויים בהם נקטו.
אבל כשהם יוצאים במסירות נפש לעזרת ישראל מיד צה,
להלחם ולהציל יהודים, בלי חשבונות, אפילו בלי חשבונות של תורה
— זהו התיקון שלהם, הם מגלים את עצם הנפש שלהם,
ו"אין כל בריה יכולה לעמוד במחיצתם".
מזה הם מתחברים לעצמיות של עם ישראל
ופועלים חיבור באחדות בכל ישראל.

[מתוך השיעור 'תיקון הרוצח בשגגה']

דברים־חזון תשפ"ד

דברים חזון ה'תשפ"ד

23 הושיעני כחסדך
פנינת גימטריא
רמזי תהלים קט, כו

24 איש דברים
אהבת שלום
לומר תוכחה מתוך אהבה

26 הדרשה המופלאה
הסיפור החסידי
רבי שמשון מאוסטרופולי

28 מענות ותשובות
תשובות הרב לשואלים
מפגש שיח בתשעה באב
וענייני צדקה למעלה מהיכולת

29 פִּאֲדוּר לְעֵלְיָא
תְּמַעֲטִין בְּשִׁמְחָה
רְזִי יְלַמְד אֲוִתְנֵנוּ מָה עוֹשִׂים
כְּשֶׁנוֹפְלִים לְעֶצְבוֹת וַיֵּאדָשׁ

04 לצאת מעיר המקלט
תיקון הרוצח בשגגה
עיון בדיון שחרור הרוצח מעיר המקלט
במות הכהן הגדול

09 "מוליך לימין משה"
התקדמות ההנהגה מדין לחסד
התבוננות בהתפתחות ההנהגה
של משה רבינו

13 הברכה המשולשת
ברכת כהנים, שם ע"ב ושם מ"ב
הקשר בין ברכת כהנים
לפסוקי השם הקדוש בן ע"ב אותיות

17 אמת, חסד ודעת אלקים
שבת פינחס (ח"ב)
עיון בפסוקים מספר הושע

19 עמודי בין המצרים
התבוננות לכבוד הילות הרמ"ק
והאריז"ל
תיקון חטא המרגלים וחטא העגל

גלעיני
ואביטה
נבילות
טהור-תר

העלון מופק ל' עננות
אוהבים להיות יהודים.
לקבלת השיעורים במייל
ולהצטרפות לצוות המפיצים:
itel@pnimi.org.il
עריכה: אביב מויאל
עיצוב: דעה צ' אביחיל
מערכת: הרב יוסף פלאי,
בעד יעקבי ואיתאל גלעדי

נסן איקווד דלית
בני דאין קרין
איתא

בברכה
נכון שיכתוב בצורת ספר השיעורים שלומד.
בברכה להצלחה..."
(הוראת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש
מתוך מכתבו אל המחבר מימי אלול ה'תשמ"א)



הקדמת המערכת

שבת שלום לכל בית ישראל מרחוק ומקרוב ובתוכם לקוראי עלון **נפלאות**. לפניכם **גליון לשבת פרשת דברים-חזון**, מלא בכל טוב כתמיד.

מה בגליון?

חמישה שיעורים בחלקו הראשון של הגליון: שיעור על **תיקון הרוצח בשגגה** ושיעור על **הנהגת משה רבינו** - שניהם משבת האחרונה בכפר חב"ד, שיעור על **סוד ברכת כהנים** מד"ך תמוז, **עיון בפסוקי ספר הושע** משבת פרשת פינחס ושיעור **לכבוד הילולת האריז"ל והרמ"ק** משנת תש"פ.

השיעור הפותח - **לצאת מעיר המקלט** - הוא **התבוננות מהפכנית**, המבוססת על **שיחה של הרבי מליובאוויטש**, אך ממשיכה את המגמה שלה (ואף 'מותחת את גבולותיה') לכיוונים חדשים, **תוך גזירת תובנות לאקטואליה**.

בשיעור השני - **מוליך לימין משה** - ממשיך הרב את **המגמה** שהסתמנה בשיעורים שנדפסו בגליונות האחרונים - **הכוונת המנהיגות של עם ישראל להנהגה של חסד**, המבוססת על הסכמה ורצון טוב. ההתבוננות בתהליך **חייו של משה רבינו כמנהיג**, העובר בהתמדה מצד שמאל לצד ימין.

בשיעור השלישי - **הברכה המשולשת** - אנחנו נתקלים שוב ב**אהבת הצדיקים** - בשיעור של הרב שליט"א שהוא **מענה, המשך ופיתוח** לחידוש של **הרב דב קוק הכהן שליט"א**. השיעור מתייחס **לקשר בין ברכת כהנים לשמות הקדושים הסודיים בקבלה**, שם מ"ב ושם ע"ב. השיעור - **אמת, חסד ודעת אלהים** - הוא **פנינת התבוננות קצרה ועשירה** מתוך לימוד ה**נ"ך היומי**, שכולם מוזמנים להצטרף אליו [עם **שלושה ספרים** מתרי עשר שלומדים השבוע...].

השיעור החותם - **עמודי התווך של בין המצרים** - מתבונן **בכח התיקון הטמון בימי היארציט של גדולי הקבלה החלים בימי בין המצרים**, ומכוון אותנו **לאבלות על חורבן הבית הבאה עם מגמת תיקון ובנין שלו**.

שבת שלום ומבורך וגאולה שלימה,

המערכת

סדר הלימוד לשבוע פרשת ואתחנן הבעל"ט:

נ"ך יומי - עובדיה פרק א, יונה פרקים א-ד, מיכה פרקים א-ב;

משנה - גיטין פרק ט



שיעור

תיקון הרוצח בשגגה

לצאת מעיר המקלט

קיצור מהלך השיעור

אחד הדינים המיוחדים בפרשת מסעי, אותה קראנו בשבת האחרונה, הוא **דין הרוצח בשגגה** שעליו לשהות בעיר המקלט עד מות הכהן גדול. מתוך עיון בדין של רוצח בשגגה במציאות בה יוכל **להציל נפשות** אם יצא מעיר המקלט, וחידוד ההבדל **בין ה'הלכה' התורנית ל'הלכה למעשה'** הנובעת מעצם נשמת ישראל במקרי **פיקוח נפש**, עולה הטעם הפנימי לכך **שמות הכהן הגדול משחרר את הרוצח** מעיר מקלטו. לשיעור משמעות אקטואלית מרחיקת לכת – הכרה במעלת נשמות ישראל המתגלה דווקא **בתקופת המלחמה** בה אנחנו נמצאים.

תעלומות הרוצח בשגגה

מעיר המקלט?! נאמרו בכך תירוצים רבים¹, וזו עדיין אחת התעלומות של התורה. בתוך דיני רוצח בשגגה וגלותו לעיר מקלט יש עוד דין תמוה: לרוצח בשגגה אסור לצאת מעיר המקלט בשום אופן, גם במקרה של פיקוח נפש, "ואפילו כל ישראל צריכין לתשועתו כיואב בן צרויה"². יתכן ששר הצבא, הרמטכ"ל, הרג נפש בשגגה והוא נמצא בעיר המקלט. יואב בן צרויה, הדוגמה שמובאת כאן, אכן הרג שני אנשים "צדקים וטבים ממנו"³, עמשה בן יתר ואבנר בן נה, לכן לדוד המלך קשה לסבול אותו.

אחת התעלומות בתורה, אחד החקים שלמעלה מטעם ודעת, יש בנושא של רוצח בשגגה, שיושב בעיר מקלט "עד מות הכהן הגדול"⁴. הרוצח בשגגה צריך לברוח לעיר המקלט ולהשאיר שם תמיד, כפי שדרשו חז"ל "אשר נס שמה" – שם תהא דירתו, שם תהא מיתתו, שם תהא קבורתו"⁵. אמנם, אם מת הכהן הגדול – הוא יוצא מעיר המקלט. מה הקשר בין מות הכהן הגדול לרוצח בשגגה וליציאתו

ג וראה במאמר "עד מות הכהן הגדול" בספר **שלושה כתרים**.

ד הלכות רוצח ושמירת הנפש פ"ז ה"ח.
ה מלכים"א ב, לב.

נרשם (מהזכרון) ע"י איתיאל גלעדי. לא מוגה. שבת מטו"מ (ח"ב) תשפ"ד – כפ"ח.

א במדבר לה, כה וכח.
ב מכות פ"ב מ"ז.

נתון במחלוקת, כאשר אדמו"ר הזקן נוטה לדעה שאדם צריך להכניס את עצמו לספק סכנה כדי להציל את חברו (ועוד, מוסיף הרבי, גם ספק הסכנה כאן הוא רחוק – איש כיואב בן צרויה יוכל להגן על עצמו מגואל הדם, וניתן גם לנעול את גואל הדם כדי להגן על מי שכל ישראל זקוקים לישועתו).

תירוץ שני הוא שרחוק שה' יגלגל ישועה דרך מי שנתגלגלה לידו הריגת נפש בשגגה, וממילא אין תועלת והצלה בכך שיצא מעיר המקלט^א. הרבי אומר שדחוק ורחוק מאד להסתמך על סברא כזו כדי לדחות מפניה פיקוח נפש, אשר דוחה את כל התורה, אפילו במקום של ספקא וספק ספקא^ב.

תירוץ שלישי – דעת המנחת חינוך^ג, עמו הסכימו רוב האחרונים^ד – הוא שזו גזרת הכתוב, שאין לה טעם. גם ההסבר הזה לא מניח את דעתו של הרבי – פיקוח נפש דוחה את כל התורה כולה, ומדוע שגזרת הכתוב הזו תעמוד בפניו? הרי בלימוד מן הכתוב כאן אין שום לימוד מיוחד שזהו דין שדוחה פיקוח נפש.

אחרי שלשת התירוצים שדוחה הרבי הוא מביא תירוץ רביעי שנשאר כמסקנת השיחה: ספר שכן 'טבעי' לרבי לצטט הוא כמובן צפנת פענח לגאון הרוגאצ'ובי, שמתייחס לכך בכמה מקומות^ה, כל פעם באופן קצת שונה.

א שו"ע אדה"ז חו"מ הלכות נזקי גוף ונפש ס"ד. וראה נסמן באנצ"ת ערך 'הצלת נפשות' עמ' שמח.
ב יא ערוה"ש הנ"ל בתירוץ הב'. וראה גם אהבת איתן על משנה מכות שם.

ג יב ראה סעיף א בשיחה (עמ' 128).

ד יג מצוה תי.

ה יד ראה כלי חמדה עה"ת ר"פ פנחס (ובהערה 15 בשיחה).

ו טו ראה צפנת פענח מכות יא, ב ד"ה 'ואינו יוצא'; אבות דר"נ פ"ל; הלכות ערכין פ"א הי"ג.

התורה אומרת שגם אם יש מלחמה, כמו היום, וכל עם ישראל צריך שהוא ישתתף במלחמה – אסור לו לצאת! אם הוא יצא – הוא מתיר את עצמו למיתה, "אין לו דם". הרמב"ם מביא גם דוגמאות של הצלת נפשות של הפרט – הרוצח בשגגה רואה מישהו טובע בנהר או מותקף על ידי ליסטים, והוא יכול לרוץ ולהציל אותו – אבל אסור לו לעשות זאת, ואם הוא יצא מותר להרוג אותו. בפשטות, "פיקוח נפש דוחה את כל התורה כולה"^א, ובכל זאת הדין כאן שהחיוב שלו להיות בעיר המקלט עומד בפני פיקוח נפש – כיצד יתכן?

עוד פלא בענין הזה, שרק האחרונים דנים בו. יש שיחה של הרבי^ב שדנה באריכות בסוגיא הזו, לאור דברי האחרונים. אחד הדברים המיוחדים בשיחה שהרבי מצטט בה באריכות יחסית שני ספרים שפחות פשוט

לחסידיים לצטט אותם – תפארת ישראל על המשנה וערוך השלחן – כבר 'רווח נקי'...

שיחת הרבי

הרבי מביא בשיחה תירוצים שונים שנאמרו על ידי האחרונים. את שלשת התירוצים הראשונים הוא דוחה, הם לא מספקים אותו כלל ועיקר:

תירוץ ראשון שכתבו^א הוא שמכיון שביציאתו הרוצח מתיר את עצמו למיתה, הוא מכניס את עצמו לסכנת נפשות – והוא לא מחויב לעשות זאת כדי להציל את חברו. תירוץ זה דוחה הרבי בכך שהנושא של סיכון עצמי להצלת הזולת

א במדבר לה, כז.

ב ע"פ יומא פב, א.

ג לקו"ש חל"ח מסעי.

ד ט ראה תפא"י ושיח יצחק על מכות פ"ב מ"ד; אור שמח על הרמב"ם הנ"ל; ערוה"ש חו"מ תכה, נז בתירוץ הא'.

הדין של פיקוח נפש שדוחה את כל התורה?!
כמובן, השאלה מתעצמת עוד הרבה יותר כאשר
מדובר בפיקוח נפש של רבים.

ועוד, ברור שהגדרה כאן של "גברא קטילא"
איננה הגדרה הלכתית. האם כאשר הרוצח בשגגה
יוצא מעיר המקלט הוא פטור מכל התורה משום
ש"במתים חפשי"^ט? ברור שהוא עדיין חייב
בקיום כל התורה והמצוות, ברור שאם הוא קידש
אשה היא מקודשת!^ט בפועל הוא לא "גברא
קטילא", הוא חייב בכל המצוות, ואם הוא יכול
להציל נפשות – עליו להציל נפשות!

הרבי לא מזכיר בשיחה נושא שהוא מדבר
עליו במקומות רבים אחרים^כ – "הקשר
השלישי", שהוא הקשר הישיר בין יהודי לקב"ה
(לעומת ההתקשרות לקב"ה דרך התורה, כאשר
יהודי קשור לתורה והתורה קשורה לקב"ה).
הקשר הזה מתבטא בתשובה, היכולת לשוב אל
ה' גם כשעל פי תורה היהודי חטא והתרחק.
בתשובה כתוב ש"האומר אחטא ואשוב אחטא
ואשוב אין מספיקין בידו לעשות תשובה"^{כא},
אך אדמו"ר הזקן כותב בתניא^{כב} שאין מספיקין
בידו מן השמים, אין סיעתא דשמיא שיעשה
תשובה, אבל אם דחק ועשה תשובה תשובתו
מקובלת. גם כאן, גם אם יש סברא שאין סיעתא
דשמיא להצלחת ההצלה על ידי הרוצח בשגגה
– אם הוא ידחק את עצמו להציל הוא יוכל
לעשות זאת. יש כאן מישהו, שר צבא ישראל,
שהתורה אומרת לו לא לצאת – אבל הוא יוצא
להציל את הפרט או את הכלל בפיקוח נפש.
איך נגיד את זה במלים אחרות? התורה אומרת
לא לצאת, אבל הוא בכל זאת יוצא – הוא שר
צבא חילוני... – מתוך גילוי "הקשר השלישי",
הקשר הישיר שלו עם ה', שלמעלה מהתורה.
בסגנון אחר, הרוצח הוא "גברא קטילא"

מאחד המקומות מביא הרבי את לשונו שיש כאן
"טעם רוחני"^{טז} – מכיון שכאשר הרוצח יוצא
מעיר המקלט "התיר עצמו למיתה [מיד, עוד
לפני הסיכון שיהרגו אותו, הנובע מדין נוסף]:
ורשות ביד גואל הדם להרגו וכו"^{טז} הרי שהוא
בגדר "גברא קטילא".
יש כאן מישהו שנראה
חי לגמרי, אבל בעצם
הוא "גברא קטילא",
ו"גברא קטילא" איננו
מחויב בהצלת נפשות.
הרבי מוסיף שבדרך דרוש
אפשר לומר גם ש"כלפי
שמיא גליא" שלא יצלח
בידו להציל נפשות (על
דרך התירוץ השני, אותו
דחה הרבי). זהו החידוש
העיקרי הנוגע לענייננו של
הרבי בשיחה.

מסירות נפש

שלמעלה מהתורה

נמשיך בקו של הרבי,
שדוחה בשיחה את כל
התירוצים עד כה, ונאמר
שגם התירוץ האחרון
לא מתקבל על דעתנו.
כיצד ניתן לומר שרואים
מול העינים יהודי טובע,
שניתן להצילו, ובגלל "טעם רוחני" שהאדם
נחשב כ"גברא קטילא", ושמתמא לא תהיה
לו סיעתא דשמיא בהצלה זו, הוא יניח ליהודי
לטבוע? האם מטעמים כאלה ניתן לבטל את

כיצד ניתן לומר
שרואים מול
העינים יהודי
טובע, שניתן
להצילו, ובגלל
"טעם רוחני"
שהאדם נחשב
כ"גברא קטילא",
ושמתמא לא
תהיה לו סיעתא
דשמיא בהצלה
זו, הוא יניח ליהודי
לטבוע? האם
מטעמים כאלה
ניתן לבטל את
הדין של פיקוח
נפש שדוחה את
כל התורה?!

טז שו"ת דווינסק ח"א סכ"א, והועתק בצפנת פענח מכות
י, א (הערה 28 בשיחה).

יז הלכות רוצח ושמירת הנפש פ"ה ה"י. וראה באורך
סעיפים כ"ג בשיחה כביאור הדיוק שבסוגריים – זהו חידוש
עיקרי בשיחה שלא הארכנו בו בפנים משום שאינו נוגע
לענייננו כאן.

יח תהלים פח, ו. שבת ל, א"ב.

יט ראה הערה 31 בשיחה.

כ לקו"ש ח"ח עמ' 408 ואילך.

כא יומא פ"ח מ"ט.

כב תניא פכ"ה ואגה"ת פ"א.

מהמדרגה של הכהן הגדול, היחידה של כל ישראל, מתחיים גם הפרטים שאינן להם חיים מצד עצמם, כמו הרוצח בשגגה

עצמו, "אין לו דם", והחיים שלו הם מהכהן הגדול. הכהן הגדול הוא בבחינת היחידה הכללית של עם ישראל. על הסתלקות אהרן "בחדש החמישי באחד לחדש" ^כ מסביר הרבי ^{כז} שזו הבחינה החמישית-המשיחית ("בחדש החמישי") – היחידה שבנפש, קוצו של י, הכוללת את כל הדרגות שתחתיה, כאחדות שלמעלה מהתחלקות ("אחד לחדש"). מהמדרגה של הכהן הגדול, היחידה של כל ישראל, מתחיים גם הפרטים שאינן להם חיים מצד עצמם, כמו הרוצח בשגגה.

מה קורה כאשר הכהן הגדול מת? בעצם גם הרוצח בשגגה עצמו מת – נקודת החיות שלו הסתלקה. מיתה מכפרת, עוד יותר ממה שיסורים מכפרים ^{כח}, ומיתה הכהן הגדול, שהיא בעצם מיתת הרוצח בשגגה עצמו, מכפרת עליו עוד יותר מיסורי כליאתו בעיר המקלט (מאסר הוא בגדר יסורים ^{כט}) – מתוך המיתה הזו הוא נולד מחדש, תחית המתים, ואחרי שהרצח התכפר לו והוא יכול לשוב לשבת בארץ.

לפי זה, מה יקרה אם הרוצח בשגגה יוצא להציל נפשות, מגלה את היחידה שבנפש שלו ואת הקשר שלו לה' שמעל התורה, ובכך מגיע לתיקון ותשובה שלמים? כנראה, כך צריך לומר שבאותו רגע ימות הכהן הגדול. אפשר לחקור

ש"אין לו דם" ^{כג} – "הדם הוא הנפש" ^{כד}, אין לרוצח נפש, שהיא הקיום של החיים, אבל יש לו יחידה שבנפש (ששום חטא לא יכול לפגוע בה). במסירות נפש להצלת יהודים מתגלה היחידה שבנפש, שהיא היא נקודת הקשר העצמית של יהודי עם ה' גם למעלה מן התורה, ומכוחה הוא יוצא להציל נפשות גם כשהתורה אומרת לא לעשות זאת. אנחנו אומרים שהוא יכול לצאת מהעיר וחייב לצאת מהעיר כדי להציל את אחיו היהודים, ועבורו זו תשובה עילאה – זהו התיקון השלם שלו.

מות הכהן הגדול

בעצם, צריך לומר שגם לפני שהרוצח בשגגה יוצא מעיר המקלט הוא "גברא קטילא" בכח. יש ב"גברא קטילא" דרגות – הוא חי, הוא חייב במצוות, אבל בעצם אין לו חיות. הוא הרג אדם, ומדה כנגד מדה עליו למות, הוא כבר בעצם "גברא קטילא", אלא שהתורה תקנה לו חיות בעיר המקלט – "ונס אל אחת הערים האל וחי" ^{כה}.

אך מהיכן יש חיות לרוצח בשגגה גם בתוך עיר המקלט? "שם תהא דירתו, שם תהא מיתתו, שם תהא קבורתו" – הייתי מצפה שהוא יגיע לעיר

המקלט ביום הרצח, יחיה שבוע, ואז ימות ולמחרת יקבר בעיר המקלט. מאיפה יש לו חיים? צריך לומר שלרוצח בשגגה אכן אין חיים מצד

מיתת הכהן הגדול, שהיא בעצם מיתת הרוצח בשגגה עצמו, מכפרת עליו עוד יותר מיסורי כליאתו בעיר המקלט – מתוך המיתה הזו הוא נולד מחדש, תחית המתים, ואחרי שהרצח התכפר לו והוא יכול לשוב לשבת בארץ

כו במדבר לג, לח

כז שיחת מטו"מ תשנ"א סי"ב.

כח ראה יומא פו, א.

כט כבסימן של "ארבעה צריכים להודות", "וכל החיים יודוך סלה" – חולה, יסורים, ים, מדבר (ש"ע א"ח ר"ט, א).

כג במדבר לה, כז.

כד דברים יב, כג.

כה דברים ד, מב. ועד"ז שם יט, ד"ה. ראה בשיחה ס"ג.

יש היום יהודים
רחוקים מאד
מדרך התורה
והמצוות, אבל
כשהם יוצאים
לעזרת ישראל
מיד צר, להלחם
ולהציל יהודים, זהו
התיקון שלהם, הם
מגלים את עצם
הנפש שלהם,
ו"אין כל בריה
יכולה לעמוד
במחיצתם"

עד כדי מסירות נפש להצלת נפשות מתגלה הקשר העצמי הישיר של היהודי עם ה', היחידה שבנפש, המחיה גם את מי שמצד עצמו כבר "אין לו דם". מדרגה זו, שאינה לפי התורה, שייכת גם לרחוקים מהתורה, וכשהיא מתגלה במעשה מסירות נפש להצלת ישראל היא התשובה השלמה של האדם, היא מתקנת אותו לגמרי ומגלה את החיבור העצמי שלו לכל עם ישראל. שוב, זהו ענין אקטואלי – יש היום יהודים רחוקים מאד מדרך התורה והמצוות, יהודים שאולי אחראים על רצח (בשגגה) של יהודים בשל מהלכים פוליטיים שגויים בהם נקטו (ויתכן שהם עדיין מחזיקים בדעותיהם המשובשות), אבל כשהם יוצאים לעזרת ישראל מיד צר, להלחם ולהציל יהודים, זהו התיקון שלהם, הם מגלים את עצם הנפש שלהם, ו"אין כל בריה יכולה לעמוד במחיצתם"^{לא}. בזמנים של מסירות נפש מתעוררת גם האחדות בעם ישראל^{לב} – מוסרי הנפש בלי חשבונות, אפילו לא חשבונות של תורה, מתחברים לעצמיות של עם ישראל ופועלים חיבור באחדות בכל ישראל.

לא ב"ב,יב.

לב שערי אורה (אדה"א) ד"ה "וקבל היהודים" פ"ז.

האם מיתת הכהן הגדול משחררת רק את הרוצח בשגגה שהיה בעיר המקלט כשהוא מת, או שהשחרור פועל גם על מי שנמצא באותו זמן מחוץ לעיר המקלט. בכל אופן, לנו פשוט שמות הכהן הגדול משפיע גם על מי שנמצא בחוק, והרוצח בשגגה שיצא להציל נפשות – כפי שעליו לעשות, לפי מה שהסברנו – משתחרר במוות הכהן הגדול.

סיכום אקטואלי

נסכם: יש כאן רוצח בשגגה שהתורה אומרת לו לא לצאת מעיקר מקלטו, גם במקרה של פיקוח נפש. הרבי בשיחה מסביר מדוע התורה אומרת לו כך, מסביר את דברי הרמב"ם, אבל בעצם המהלך של השיחה מכוון אותנו לגלות שפיקוח נפש דוחה את כל התורה, ובסיכון עצמי

ל ראה ערוך לנר מכות יא, ב.

הלומד על מנת לעשות | צידה לדרך

- ◆ דיני "והשיבו אותו העדה אל עיר מקלטו אשר נס שמה [שם תהא קבורתו]" וישב בה עד מות הכהן הגדל" הם מהתעלומות שבתורה.
- ◆ ליהודי יש קשר ישיר לה', גם כאשר נפגם הקשר שלו דרך התורה.
- ◆ גם מי שאין מספיקין בידו לעשות תשובה יכול לדחוק ולשוב – וגם מי שאין מספיקין בידו להציל נפשות יכול לדחוק ולהציל.
- ◆ לרוצח בשגגה אין נפש, אבל יש לו יחידה, שמתגלה במסירות נפשו להצלת ישראל.
- ◆ בהצלת יהודים במסירות נפש – למעלה מטעם ודעת של תורה – מתגלה הקשר הישיר של יהודי לה' וזו עבודתו תשובה עילאה.
- ◆ חיות הרוצח בשגגה, שהוא "גברא קטילא", היא מכח הכהן הגדול – היחידה של הדור.
- ◆ במוות הכהן הגדול גם הרוצח בשגגה מת, ובכך מתכפר לו, והוא 'קם לתחיה' ומשתחרר מעיר המקלט.



שיעור

התקדמות ההנהגה מדין לחסד

"מוליך לימין משה"

קיצור מהלך השיעור

השיעור הקצר שלפנינו מתבונן בהנהגתו של **חשה רבינו, העוברת שלב** עם חתימת ארבעת חומשי תורה והכניסה למשנה-תורה (ש"משה מפי עצמו אמרו"). הוא מבחין בכך שמשה רבינו נמצא ב**התקדמות מתמדת** משמאל לימין, מהנהגה של **גבורה ודין** להנהגה של **חסד ואהבה**, שתכליתה היא הכנת השטח להנהגת הדור הבא, המכניסה את **עם ישראל לארץ**. שיעור זה הוא נדבך נוסף בקו של שיעורים שהתפרסמו בגליונות האחרונים, המתבוננים באהבה הנדרשת בהנהגה ובמעבר לקראת הכניסה לארץ, וכמוכן **חתוים דרך להנהגה הראויה בימינו** – הנהגת עם ישראל בארץ ישראל.

הליכה משמאל לימין

על משה רבינו כתוב "מוליך לימין משה"^א
– משה רבינו הולך לימין, לצד החסד והאהבה,

"משה רבינו אוהב ישראל"^ב. אבל אם ה' מוליך את משה לימין, סימן שמשה בא משמאל. כל החיים של משה הם בעצם תנועה משמאל לימין, מדין לאהבת ישראל. לעומת אהרן הכהן, "אוהב שלום ורודף שלום, אוהב את הבריות ומקרבן לתורה"^ג, משה הוא אמת שיש בה דין – "משה אמת ותורתו אמת"^ד. אכן, גם באהרן יש אמת^ה, אמת של שלום, שהוא מה שה' רוצה באמת, וגם מגמת חייו של משה היא המעבר של האמת

נרשם (מהזכרון) ע"י איתיאל גלעדי. לא מוגה. שבת מטו"מ תשפ"ד – כפ"ח.

א ישעיה סג, יב. כל הפסוק – "מוליך לימין משה זרוע תפארתו בוקע מים מפניהם לעשות לו שם עולם" – עולה 3782, היהלום של און, רמד לשרש משה ברישא דאין, בו "לית שמאלא בהאי עתיקא כולא ימינא" (זהר ח"ג קכט, א). יש בכל הפסוק זה תיבות, המתחלקות ל'ה ו'ז לפי האתנחתא, סוד "משה נתנבא ב'זה" (ספרי ריש מטות). ב"מוליך לימין משה" ראשי התיבות עולים ימין, סופי התיבות הם כהן, איש הימין החסד (במדת שלום אמת של אהרן הכהן, ככפנים) והאותיות האמצעיות בתיבות הן שלום. ימין שלום כהן עולים 555, יה פעמים יחידה (בה "כולא ימינא").

ב מנחות סה, א.ב.

ג אבות פ"א מ"ב.

ד תנחומא קרח יא.

ה נתבאר בחלק נוסף של שיעור השבת שלא נדפס. ראה גם אמרי אמת שמח"ת תרס"ז.

צריכים תמיד את המגמה של "מוליך לימין משה", שהשמאל יהיה כפוף לימין עד שיהפוך בעצמו להיות ימין

שבועות למדנו¹ שמשה לא נכנס לארץ משום שלא השלים את המעבר מהשכל, הנוקט בהכאה של גבורה, אל האמונה, הנוקטת בדבור-שכנוע של חסד – "יען לא האמנתם בי להקדישני"², "האמנתם" לשון אמונה ולשון ימין. בארץ ישראל, ארץ הימין³, נדרשת הנהגה של ימין – לשם כך משה עצמו הולך במשך ארבעים השנים במדבר מהשמאל אל הימין ומכין הנהגה שמתאימה לכניסה לארץ ישראל.

גם מה שדברנו עליו בהילולא של בעל אור החיים⁴, על ההסכמה שצריכה להיות בין המנהיג לעם, שייך לאותו ענין – מנהיג שנוטה לימין לחסד מקשיב לעם, מסכים לדבריו, ומעורר את העם להסכים לו ולפעול מתוך רצון טוב. כמו שלמדנו, ההנהגה הזו מתחילה בעיקר מיהושע, שהכניס את העם לארץ, אבל משה רבינו עושה לכך הכנה.

איפה רואים את ההכנה הזו? בסיפור של בני גד ובני ראובן, כאשר הם באים לבקש להתיישב בעבר הירדן. בהתחלה משה רבינו לא מסכים, הוא כועס עליהם. זו הפעם השניה שמשה כועס בפרשה⁵ – עד ש"בא לכלל כעס בא לכלל טעות"⁶ ("חז"ל אומרים ש"כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה"⁷, ואף שאדמו"ר הזקן מסביר⁸ שאין הדברים אמורים ח"ו בכעסו של משה, שנועד "לאפרושי מאיסורא", הרי רואים חסרון בהנהגת הכעס). רואים שלמשה יש טבע 'כעסני', דינים שנובעים מהשייכות שלו לצד שמאל (כדעתו ש"יקוב הדין את ההר [של האהבה]⁹, אך ההלכה "מצוה לבצוע",

מהנטיה לשמאל אל הנטיה לימין.

התהליך הזה אצל משה רבינו רמוז בשמו¹⁰, לפי הרמז הידוע¹¹ ש-משה הוא ראשי תיבות מחלוקת-שמאי-הלל או משה-שמאי-הלל. בדרך

כלל מדגישים שאצל משה רבינו מצד עצמו שמאי קודם, יש בו נטיה לדעת בית שמאי¹², אבל לפי ההסבר כרגע אכן שמאי קודם, הוא נקודת המוצא שבשמאל, אבל המגמה היא להגיע להלל, לעבור מהשמאל לימין. "חז"ל אומרים שהיום בו הלל היה כפוף לשמאי, יום בו הימין היה כפוף לשמאל, היה קשה לישראל כיום שנעשה בו העגל. צריכים תמיד את המגמה של "מוליך

לימין משה", שהשמאל יהיה כפוף לימין עד שיהפוך בעצמו להיות ימין ("לאכללא שמאלא בימינא"¹³).

הכנה לכניסה לארץ

ההליכה לימין אצל משה קשורה גם להכנת הדור הבא, הדור שנכנס לארץ ישראל. לפני כמה

1 המעבר מהשמאל לימין הוא דרך האמצע, דרך התפארת (הנוטה לימין) – "מוליך לימין משה זרוע תפארתו".

2 ועוד: אותיות המילוי של משה הן ימין – מס שין הי (מילוי האות ה ב'י, הי, כמו בשמות עב"סג, הוא גופא ההגעה לימין, מהשמאל, הה, דרך האמצע, הא, וד"ל). יחד "ימין משה" עולה תנה.

3 מגלה עמוקות רנ"ב אופנים אופן עד. ראה לקומ"א נו, ח. ט ראה יבמות סא, ב. וראה אדמה שמים ותהום עמ' קסא הערה קנט; לחיות עם הזמן דברים עמ' קב. אך ראה שיחת ליל ה' דחה"ס תש"נ ס"ד; ש"פ מטו"מ מבה"ח מנ"א עמ' 77 בשו"ג.

4 שבת ז"א.

5 יא ראה זהר ח"ג קעו, א; קעח, א.

יב שיעור ג' תמוז השתא (נדפס בגליון חקת).

יג במדבר כ, יב.

יד ספר הישר פרשת וישלח; סדר הדורות ב' אלפים ר"ח.

טו שיעור מוצאי ט"ו תמוז (נדפס בגליון פינחס).

טז קודם לכן – "ויקצף משה על פקודי החיל" (לא, יד).

יז ספרי מטות פיסקא ה.

יח זהר ח"ג קעט, א; רלד, ב; זהר חדש (מדרש הנעלם)

כא, א. ראה שבת קה, ב.

יט תניא אגה"ק כה.

כ סנהדרין ו, ב.

עמיק" – אחר כך תכנס לגמרי לתוך העם, תכלל בהם באהבה, תסכים אתם.

מתוכחה לברכה

התהליך הזה אצל משה רבינו מופיע גם בתוך משנה תורה, שמתחילים לקרוא עכשיו. כל תחלתו של ספר דברים הוא תוכחה לישראל. בתחלה התוכחה מופיעה ברמז, כי משה חס על כבודם של ישראל^כ – תחלת החומש, כמו שרואים בכל אחד מחמשת חומשי תורה, היא "חבתן של ישראל"^{כז} (דבר הרומז גם לכך ש"מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר"^{כח}, וגם לתורה הקדומה דא"ק^{כט})

– אך בהמשך משה מאריך בתוכחה גלויה. אמנם, כשמגיעים לסיום החומש, פרשת "וזאת הברכה", כל דברי משה הם ברכות עצומות לעם ישראל. גם התוכחה עצמה היא "תוכחת מגלה מאהבה מסותרת"^ל, תוכחה שהיא תוך-אהבה, כמו שאנחנו מסבירים תמיד^{לא}, אבל בסוף צריך שהאהבה לא תשאר מסותרת אלא תהיה אהבה גלויה – "מוליך לימין משה", מעבר מתוכחה לברכה^{לב}.

היום – כ"ח תמוז – הוא יום ההילולא של בעל הישמח משה. יש לו ווארט יפה, שהוא אמר

כו רש"י ריש דברים.

כז ראה גם עמודיה שבעה 'ראשון' של פרשת שמות ושעשועים יום יום במדבר יום שבת.

כח בראשית רבה א, ד; תנא דבי אליהו רבה פ"ד ופל"א.

כט ראה עמק המלך ש"א פ"ב.

ל משלי כז, ה.

לא שכינה ביניהם פ"ב הערה יב; תשובת השנה מאמר "בכל דרכיך דעה" פ"ה ובכ"מ.

לב תוכחה: ברכה משלימות ל' 666, לו במשולש, 6 בחזקת 4, חי פעמים יחידה, "כיתרון האור [ברכה] מן החשך [תוכחה]" (קהלת ב, ג). ראה שעשועים יום יום האדינו.

ההסכמה של המנהיג לעם גורמת לכך שהעם יסכים לו ביתר שאת – כאשר משה מסכים לבני גד ובני ראובן, ודורש מהם להתגייס לכיבוש הארץ, הם מסכימים ואף מוסיפים לכך התחייבות להשאר גם לחלוקת הארץ

ופשרה המבוססת על הסכמה הדדית עדיפה מדין). אבל אחר כך הם חוזרים ומסבירים את הטענה שלהם ומשה מסכים אתם – משהו שלא תואם את הטבע של משה לפי איך שאנחנו מכירים אותו בדרך כלל. כאן גם רואים מה שאמרנו שההסכמה של המנהיג לעם גורמת לכך שהעם יסכים לו ביתר שאת – כאשר משה מסכים לבני גד ובני ראובן, ודורש מהם להתגייס לכיבוש הארץ, הם מסכימים ואף מוסיפים לכך התחייבות להשאר גם לחלוקת הארץ^{כא}.

ההסכמה, כמו שלמדנו באריכות, שייכת לספירת ההוד. משה רבינו שייך במקור לספירת

הנצח^{כב}, פעולה בדרך של תוקף ונצחון-נצחנות, והוא צריך להגיע גם להסכמה של ההוד (מדתו של אחיו אהרן, "אוהב שלום ורודף שלום", כנ"ל). לכאורה, המעבר מנצח להוד הוא דווקא מעבר מימין לשמאל, אך ידוע^{כג} שביחס לנצח ולהוד מתקיימת תופעת "שכל את ידיו"^{כד} – הנצח מקבל דווקא מהתוקף של יד שמאל, הגבורה, וההוד מהקירוב של יד ימין, החסד.

לסיפור של ההסכמה לבקשת בני ראובן ובני גד קודמת מלחמת מדין, בה ה' אמר למשה "נקם נקמת בני ישראל מאת המדינים אחר תאסף אל עמיק"^{כה}. לפי המהלך של "מוליך לימין משה" נפרש שה' אמר למשה שבמעשה האחרון שלו, מלחמת מדין, הוא יגמור עם כל הדינים שלו, ימצה אותם, "ואחר תאסף אל

כא במדבר לב, יח.

כב זהר ח"א כא, ב; ח"ג רמג, א.

כג ראה שיעורים בסוד ה' ח"ד עמ' סז; עמודיה שבעה פרשת ויחי הערה ל.

כד בראשית מת, יד.

כה במדבר לא, ב.

משה לא מתקנא

במי שממשיך אותו, ולא בהתפשטות שלו בכל הדורות – הוא רוצה שיגיעו לדרגתו ואף למעלה ממנה

בישראל כמשה אשר ידעו הוי' פנים אל פנים"ל – משה הצטער על בני ישראל שלא נשאר להם מנהיג כמוהו. משה לא מתקנא במי שממשיך אותו, ולא בהתפשטות שלו בכל הדורות – הוא רוצה שיגיעו לדרגתו ואף למעלה ממנה, ובוכה כשכתוב שזה לא יקרה. בסיום התורה ממש, סיום "וזאת הברכה", משה משלים את המעבר לימין ומגיע ל"פנים אל פנים". "אחור" הוא שמאל ודין ו"פנים" היינו ימין וחסד, וכל מגמת משה היא ל"ידעו הוי' פנים אל פנים", "מוליך לימין משה".

ממש סמוך להסתלקותו^{לג}, על מאמר חז"ל שאת שמונת הפסוקים האחרונים בתורה, מ"וימת שם משה"^{לד}, משה כתב בדמע^{לה}: בדרך כלל מבינים שמשה כתב שהוא מת, הוא כעת בעצם "גברא קטילא"^{לו} שממשיך לכתוב, והוא בוכה על כך.

אבל הוא הסביר שמשה לא בכה על ה"וימת משה" אלא הפסוק שבהמשך, "ולא קם נביא עוד

לד דברים לד, י. כל הפסוק "ולא קם עוד נביא עוד בישראל כמשה אשר ידעו הוי' פנים אל פנים" עולה 2236, פעמיים "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד" (דברים ד, ו), שמצוה (אחת) לאומרו "ערב ובקר בכל יום תמיד" (נוסח קדושת כתר), מערב לבקר, משמאל לימין, "כבריתו של עולם, ברישא חשוכא [תהו] והדר נהורא" (שבת עז, ב).

לג נמסר על ידי הרמ"מ מדענעש שנכח שם – הובא בזכרוןם לברכה מערכת ה"ישמח משה" זיע"א. לד דברים לד, ה. לה בבא בתרא טו, א. לו ראה בח"ב של השיעור – נדפס לעיל בגליון.



הלומד על מנת לעשות | צידה לדרך

- ◆ כל חיי משה הם מעבר משמאל לימין (דרך האמצע) – "מוליך לימין משה".
- ◆ המעבר משמאל לימין מכין את הכניסה לארץ – ארץ הימין – ואת הנהגת הדור הבא.
- ◆ הנהגת יהושע מבוססת על הסכמה הדדית עם העם ורצון טוב.
- ◆ ההסכמה מופיעה בסוף הנהגת משה ביחס לירושלם עבר הירדן.
- ◆ ה' מצווה את משה: "נקם נקמת בני ישראל מאת המדיינים", מצה את הנהגת הדין שלך, "אחר תאסף אל עמך", תתכלל בעם לגמרי, מתוך אהבה והסכמה.
- ◆ בחומש דברים עובר משה מתוכחה לברכה.
- ◆ תכלית הנהגת משה היא "אשר ידעו הוי' פנים אל פנים" – הנהגה שכולה פנים-חסד ולא אחור-דין.



שיעור

ברכת כהנים, שם ע"ב ושם ח"ב

הברכה המשולשת

קיצור מהלך השיעור

בשבת פרשת פינחס דבר **הרב דב קוק שליט"א** על חידוש שהתחדש לו, בענין הקשר בין **ברכת כהנים ופסוקי השם הקדוש** בן **עב** אותיות, וציין שהיה שמח לשמוע מה יש לרב לומר על הדברים. במהלך השבוע התייחס הרב לדברים בשיעור, המתאים להלולת **אהרן הכהן**, עליה קראנו בתורה בשבת שעברה והיא חלה בפועל השבוע. שמחה מיוחדת יש כאשר זוכים לראות את הקשר הפנימי והלבבי בין גדולי תורה ויראה – "ובכן צדיקים יראו וישמחו".

שלוש פעמים חזק

בדבר-מלכות של השבוע, פרשת מטות-מסעי, הרבי מסביר^א את המעלה של המספרים מ-1 עד 5, אבל יש מעלה מיוחדת דווקא ב-3. 1 הוא המשכה מלמעלה, רק "הוי' אחד"^ב; 2 אומר שכבר יש התנגדות מלמטה, "עזר כנגדו"^ג, כנגד המשכה – יש גם המשכה וגם העלאה; ב-3 יש את הכח לעשות שלום ולהפוך גם את המנגד לאוהב.

בגלל המעלה של השלש, אומר הרבי, אנחנו אומרים בסוף כל חומש שלש פעמים "חזק חזק

ונתחזק". הרבי מדגיש את המעלה של "חזק חזק ונתחזק" של סוף חומש במדבה, כי במובן מסוים הוא סוף התורה. אמנם אחד כך יש עוד חומש, חומש דברים, אבל הוא כבר משנה תורה – יש ארבעה חומשים של "תורה" ועוד חומש אחד של "משנה תורה". משנה תורה הוא שרש התורה שבעל פה שבתוך התורה שבכתב^ד. בכל אופן, ה"חזק חזק ונתחזק" של במדבר הוא סיום מיוחד, חוזק מיוחד.

החוזק המיוחד הזה גם שייך לתקופה הזו של בין המצרים. מתוך החוזק הזה ה' סתר את בתי המקדש הראשון והשני על מנת לבנות מחדש את בית המקדש השלישי^ה. גם לגבי בית

נרשם (מהקלטה) ע"י איתיאל גלעד. לא מוגה. אור לכ"ז תמוז תשפ"ד – כפ"ח.

א ס"ג.

ב דברים ו,ד.

ג בראשית ב, יח.

ד מגלה עמוקות רנ"ב אופנים אופן רמו. וראה זהר ח"ג רסא, א.

ה ראה לקו"ש חכ"ט שיחה לפרשת דברים יחזון ס"ה.

הכהן בראש חדש מנחם־אב^ח. זהו היארצייט היחיד שמפורש בתורה, וקוראים אותו תמיד בסמיכות ליום היארצייט. אהרן חי 123 שנים^ט והרבי מסביר^י שהוא זכה לשלמות של 120 שנה, כחיי משה רבינו, והוסיף עליה עוד שלש שנים, שהן השלמות המיוחדת של המספר שלש, שמתבטאת אצל אהרן הכהן ב"ברכה המשולשת", ברכת כהנים. כתוב^{יא} ששלש הברכות של ברכת כהנים הן כנגד שלשת האבות, שמבטאים את השלמות של שלש – "יברכך" היינו המשכה מלמעלה למטה (אברהם), "יאר" העלאה מלמעלה למטה (יצחק) וה"שלוש" בברכה השלישית, ברכת "ישא הוי' פניו אליך" (ברכה זו קשורה לעבודת התשובה^{יב}, ו"וישם לך שלום" הוא הביטוי לכך שה' מקבל את התשובה שלנו), הוא החיבור של שתיהן (יעקב), כנ"ל.

הרב דוב קוק שליט"א, מטבריה, דבר בשבת שעברה על כך שנראה שיש קשר^{יג} בין שלש הברכות של ברכת כהנים לשלשת הפסוקים של שם **עב** – "ויסע... ויבא... ויט..."^{יד}, לפני שירת הים – הוא ציין ש**עב** בגימטריא **חסד**, בסוד "כהן איש חסד"^{טו}, ואמר שהיה שמח להסבר יותר רחב בענין.

הסדר המשולש של המשכה, העלאה ויחוד של שתיהן – שהסברנו שקיים בברכת כהנים – מופיע גם בשלשת הפסוקים הללו, שכדי לצרף מהם **עב** שמות^{טז} לוקחים מהם את

המקדש השלישי מסביר הרבי שהוא החיבור של בית המקדש הראשון, שהוא המשכה מלמעלה, ובית המקדש השני, שהוא העלאה מלמעלה.

החיבור שלהם – שהוא גם הכח להפוך את כל המנגד לאוהב – הוא בבית המקדש השלישי והנצחי, שיבנה על ידי משיח צדקנו.

אפשר להוסיף לזה שידוע שמנהג עדות המזרח הוא לומר "חזק חזק חזק", שלש פעמים "חזק", בלי "ונתחזק". המלה "ונתחזק" היא מפסוק אחר, שיואב אומר לחילים, "חזק ונתחזק

בעד עמנו ובעד ערי אלהינו"^{יז}. מה מיוחד ב"חזק חזק חזק"? שוה **משה**. **משה** הוא שלש אותיות, כך שהערך הממוצע של כל אות הוא **חזק** (וגם **סנה**, המראה הראשון של משה רבינו הוא בסנה ו**משה** עולה **סנה-סנה-סנה**). כשאומרים, לפי מנהג אשכנז, "חזק חזק ונתחזק" בעצם מוסיפים **ונת**, ששוה **אברהם-יצחק**. אם כן, "חזק חזק ונתחזק" זה **אברהם-יצחק-משה**. משה כאן הוא כנגד יעקב, שהרי "משה מלגאו ויעקב מלבר"^{יח}. אלו לא 'סתם' שלשת האבות, אלא התכלית הפנימיות של שלשת האבות. אברהם-יצחק הם גם המשכה והעלאה – אברהם הוא המשכה מלמעלה ויצחק העלאה מלמעלה – ומשה (פנימיות יעקב) הוא השלישי המחבר אותם.

עד כאן נקודה אחת, שהרבי כותב עליה בדבר מלכות של השבוע.

הברכה המשולשת ושם עב

בפרשת מסעי קוראים על הסתלקות אהרן

י שמואל'ב, י.ב.

ז ע"פ תקו"ז יג (כט, א).

ח במדבר לג, לח.

ט בחלקו השני של השיעור – ובאריכות בשבת מטו"מ – נתבאר עוד הסוד של 123, ובע"ה יפורסם בעתיד.

י דבר מלכות הנ"ל סי"א.

יא עשרה מאמרות מאמר חקור דין ח"א פכ"ב (ע"פ ספר הבהיר); מגלה עמוקות אחרי מות ד"ה "או יאמר בזאת".

יב וראה גם ספרי עה"פ; במדבר רבה יא, ז.

יג ראה גם ספר הקנה ד"ה "ענין יראת המקום".

יד שמות יד, יט-כא.

טו ראה זהר ח"ג קמה, ב; שו, ב; תניא פ"ג.

טז כל שם של 3 אותיות מכוון כנגד שלש הברכות של ברכת כהנים. השם הראשון ב**עב** השמות הוא **והו**, השם האחרון הוא **מום**, וכאשר מחברים אותם (בסוד "נעוץ סופן בתחלתן") ומעלים כל אות ברובע מקבלים 3333 – חזקה מיוחדת של 3, סוד ברכת כהנים (3 פעמים 3 כנגד

כסלו^א, הזמן בו התגלתה גבורת הכהנים על ידי החשמונאים, כפי שדרשנו הרבה פעמים^ב. כלומר, כללות ברכת כהנים היא תורת הזוגיות הנושאת חן.

התגברות ההולדה

ועוד: תכלית הפסוקים "ויסע... ויבא... ויט..." היא קריעת ים סוף. האריז"ל מסביר^ג שקריעת ים סוף היא לידת הנשמות (שנכנסו לעיבור בשמיני עצרת). הריון הוא הסגולה העיקרית של אהרן^ד, שמברך את העם, ופוריות ולידה הן הכח העיקרי של ברכת כהנים, כדרשת חז"ל הראשונה-העיקרית של הברכה "ויברך" בבנים 'וישמרך' בבנות^ה. ריבוי יהודים – שלפיו השראת השכינה בעם ישראל^ו – הוא הכח המיוחד של אהרן, התכלית של "הברכה המשולשת", וגם הסוד של קריעת ים סוף, לידת הנשמות, בכח שלשת הפסוקים "ויסע... ויבא... ויט...". אחרי קריעת ים סוף באה שירת הים, שירה והודיה על לידת נשמות ישראל.

בכל אחד משלשת הפסוקים הללו יש **עב** (**חסד**) אותיות, אך בשלשתם יחד יש **גבורה** אותיות^ז (ויחד עם ס אותיות של ברכת כהנים יש כאן **רעו** אותיות, המשולש של **חיה**, **חיים נצחיים** וכו'). איזו **גבורה** מופיעה אצל כהן

סך כל מספר

האותיות הוא זוגי נקבי – יש בברכה כולה 60 אותיות. כלומר, כללות ברכת כהנים היא תורת הזוגיות הנושאת חן

האותיות בסדר של ישר-הפוך-ישר (האות הראשונה מהפסוק הראשון, האות האחרונה – הראשונה מהסוף – מהפסוק השני, האות הראשונה מהפסוק השלישי, וכן הלאה)^ט. הסדר הישר הוא המשכה, הסדר ההפוך הוא העלאה והחבור שלהם הוא שוב בסדר ישר.

ההמשכה היא תכונה זכרית

וההעלאה היא תכונה נקבית, לכן הסדר של ישר-הפוך-ישר הוא סדר של זכר-נקבה-זכר. הסדר הזה מתבטא גם במספר האותיות של שלשת פסוקי ברכת כהנים – 15, 20, 25 (סדרה עולה שכל פעם נוספות בה חמש אותיות).

בספרי הקבלה כתוב^י שמספרים לא-זוגיים הם זכריים ומספרים זוגיים הם נקביים, כך שהסדר של פסוקי הברכה – אי זוגי (15) -זוגי (20) -אי זוגי (25) – גם הוא סדר של זכר-נקבה-זכר. עיקר הווארט כאן הוא שהברכה האמצעית, "יאר הוי' פניו אליך ויחנך" – ברכה של אור וחן – היא ברכה נקבית. החן שייך בעיקר לאשה

– "אשת חן תתמך כבוד"^{יא}, "חן אשה על בעלה"^{יב} – משום שמציאת חן היא אור חוזה, העלאה מלמטה למעלה (כנגד הפסוק "ויבא" שאותיותיו הן בסדר הפוך, סדר של העלאה). נשים לב שגם סך כל מספר האותיות הוא זוגי-נקבי – יש בברכה כולה 60 אותיות (סוד האות **ס** – שהיא גם האות ה-15 באלף-בית, כמספר המילים של ברכת כהנים – האות של חדש

הריון הוא הסגולה העיקרית של אהרן, שמברך את העם, ופוריות ולידה הן הכח העיקרי של ברכת כהנים

א ספר יצירה פ"ה מ"ה.

ב ראה הנהרות הללו מאמר "הנצחת וגם ירשת" בסופו. ובכ"מ.

ג שעה"כ דרושי הפסח יב.

ד שמות רבה כו, א.

ה במדבר רבה יא, ה; תנחומא נשא י.

ו ראה ילקוט"ש במדבר רמז תרפט וברש"י על במדבר י, לו.

ז ראה תופעה עד"ז – בפסוקי "הושעני" בתנ"ך –

בפנת הרמז בגליון זה.

3 הברכות וה"צ הרביעי כנגד "ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם").

י ז'הר ח"ב נא, ב; קיט, ב.

יח ראה גם שיעור ט"ו אייר תשע"ז.

יט משלי יא, טז.

כ סוטה מז, א.

התגברות

החסדים הזו היא בדיוק כמו אשה שיוולדת הרבה ילדים, לכן זו ברכת ההריון וברכת הילודה – שיהיו הרבה הרבה יהודים בעולם, מליוני ומליארדי יהודים, אז תשרה השכינה בעולם ונשיר לה' שיר חדש

איש חסד? בימי חשמונאי (בגימטריא גבור־צדיק, כידוע^{כב}) נדרשה מהכהנים גבורה כפשוטה, להלחם ביונים, אבל בדרך כלל מוסבר בחסידות^{כט} שהגבורה של שלש פעמים חסד – 'חזקה' של חסד (כמו שלש פעמים חזק, הנ"ל) – אינה גבורה של צמצום אלא התגברות החסדים. זהו בדיוק הסוד של ברכת כהנים, שיש בה כח של "עד מהרה ירוץ דברו"^ל – שהברכה תרוץ במהירות^{לא} – בגבורה, "ישיש כגבור לרוץ אורח"^{לב}. התגברות

החסדים הזו היא בדיוק כמו אשה שיוולדת הרבה ילדים, לכן זו ברכת ההריון וברכת הילודה – שיהיו הרבה הרבה יהודים בעולם, מליוני ומליארדי יהודים, אז תשרה השכינה בעולם ונשיר לה' שיר חדש, "אז ישיר משה ובני ישראל"^{לג}.

ברכת כהנים ושם מב

דברנו על הקשר של שם עב לברכת כהנים, אבל יש עוד שם 'משולש'

— שם מב. בפרשת מסעי, בה קוראים על פטירת

כח ראה שיעור אור לל' כסלו תשע"א; הנרות הללו מאמר "על צדיקים וגבורים".

כט לדוגמה תורת שמואל תרל"ט ח"ב עמ' תב.

ל תהלים קמז, טו.

לא לקו"ת קרח נה, ד.

לב תהלים יט, ו.

לג שמות טו, א.

אהרן הכהן, יש מב מסעות וגם מב ערי לוייה (בנוסף לשש ערי המקלט). שם מב הוא השם בו נברא העולם, מקביל ל-מב האותיות הראשונות של התורה^{לד}, וגם השם של יציאת מצרים (לידת עם ישראל), כפי שרואים גם ב-מב המסעות, ועוד קודם לכן בשלש הידות שיש ביציאת מצרים ובקריעת ים סוף – "היד הגדלה"^{לה}, "היד החזקה"^{לו} ו"יד רמה"^{לז}. מב בגימטריא שלש פעמים יד, הוא כולל את שלש הידות, המכוונות בעצמן כנגד חסד-גבורה-תפארת, הסדר המשולש של שלשת האבות, המופיע גם בברכת כהנים, כנ"ל.

אם כן, גם שלש הידות מכוונות כנגד שלש הברכות של ברכת כהנים: "היד הגדלה" כנגד "יברכך הוי' וישמרך" (הברכות מסורות לאברהם אבינו^{לח}, "האדם הגדול בענקים"^{לט}); "היד החזקה" כנגד "יאר הוי' פניו אליך ויחנך"; הכי מובהקת היא ההקבלה של "יד רמה" ל"ישא הוי' פניו אליו וישם לך שלום" – "ישא" היינו נשיאה ורוממות, כשתכלית הרוממות של ישראל היא השלום, הרצון האמתי של ה' (בסוד האמור במשיח "ירום"^מ, בגימטריא אהרן)

עד כאן העמקנו בברכת כהנים, כוונה טובה לברכת כהנים – הרב דוב קוק הוא כהן. כתוב^{מא} שיש בברכת כהנים מצוה לא רק לכהן אלא גם לישראל, מצוה להתברך. כהן ממשיך אור ישר והישראל שומע ופועל אור חוזה, הוא החן של הברכה ("ויחנך" כנגד "ויבא" – הישראל שבא לשמוע ברכת כהנים). אם כן, הכוונה הזו בברכת כהנים שייכת גם לכהן המברך וגם לישראל המתברך.

לד פרדס רמונים שכ"א (פרטי השמות) פרקים יב' יג.

לה שמות יד, לא.

לו דברים ז, יט; לד, יב.

לז שמות יד, ח.

לח רש"י על בראשית יב, ב.

לט יהושע יד, טו. רש"י שם במדרש אגדה (ומפורש במסכת סופרים כא, ט).

מ ישעיה נב, יג.

מא ראה מנחת חינוך מצוה שעח אות ד.



שיעור

שבת פינחס (ח"ב)

אמת, חסד ודעת אלהים

קיצור מהלך השיעור

בשיעור קצר מתבאר מטבע לשון יפהפה בספר הושע ופירושו רש"י עליו – בדרך הרמז, הסוד והעבודה.

"אחד בארץ"

במסגרת הלימוד של הפרק היומי שלנו בנ"ך נמצאים כעת בתרי-עשרה סוף פרק ג בהושע הוא פסוק מפורסם שקשור לבקשת הגאולה – "אֶחָד יֵשְׁבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבְקִשׁוּ אֶת הוֹי' אֱלֹהֵיהֶם וְאֶת דְּוִיד מֶלְכָם וּפָחְדוּ אֶל הוֹי' וְאֶל טוֹבוֹ בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים"^א. חז"ל מסבירים^ב ש"טובו" זה בית המקדש, "ההר הטוב הזה והלבנון"^ג, שקשור לימים האלה – ימי בין המצרים, ימי האבלות על בית המקדש. אנחנו רוצים שה' יחזיר לנו את בית המקדש, את הטוב, השרש של "טוב הוי' לכל ורחמיו על כל מעשיו"^ד – המקום ממנו יוצאי רחמי ה' על כל העולם.

הפסוק הבא, תחלת פרק ד, הוא "שָׁמְעוּ דְבַר הוֹי' בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי רִיב לַהוֹי' עִם יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ כִּי אֵין אֱמֶת וְאֵין חֶסֶד וְאֵין דַּעַת אֱלֹהִים בְּאָרֶץ" – ה' רב עם יושבי הארץ ותובע "אמת", "חסד" ו"דעת אלהים". ראשי התיבות של אמת-חסד-דעת הם **אחד** – זו התביעה של "הוי' אחד"^ה מ"בני ישראל... יושבי הארץ" (היינו יושבי ארץ ישראל), מהם מצופה להיות "גוי אחד בארץ"^ו, לגלות את ה"אחד [הקב"ה] בארץ [בעניינים הארציים]"^ז על ידי "אמת... חסד... דעת אלהים בארץ".

"דעת אלהים"

את המושגים אמת וחסד רש"י לא צריך להסביר. הבטוי המיוחד כאן הוא "דעת אלהים",

נרשם (מהזכרון) ע"י איתאל גלעדי. לא מוגה. שבת פינחס תשפ"ד – כפ"ח.

א הושע ג, ה.

ב תנחומא לך לך טו.

ג דברים ג, כה.

ד תהלים קמה, ט.

ה דברים ו, ד.

ו רד"ק על הושע ד, א.

ז שמואל"ב ז, כג; דה"א יז, כא.

ח תנאי אגה"ק ט (קיד, רע"א).

עבודת האדם בינו

לבין עצמו היא
בעיקר במדת
הגבורה - עבודת
אתכפיא. עבודת
האדם בינו לבין
חברו היא בעיקר
חסד. העבודה
"בינו לבין המקום"
היא עיקר
הקו האמצעי,
"תפארת ישראל"

הספירות. כמובן, "חסד" שייך לקו הימין, קו החסד – זה הכי פשוט. דעת-אלקים, השייכת כמובן לדעת, היא ראש הקו האמצעי ("ראשית דעת"¹²). גם "אמת" שייכת הרבה פעמים לקו האמצעי, "תתן אמת ליעקב"¹³, אבל כאן צריך להבין אותה כביטוי של דין. כמו שבמדות הרחמים, "ורב חסד ואמת", האמת היא הדין ביחס לחסד. הגר"א על הפסוק מסביר ש"אמת" הוא דבר שבינו לבין עצמו, ו'חסד' הוא בינו לבין

חבירו, ו'דעת אלקים' הוא בינו לבין המקום". גם ההסבר שלו תואם את ההקבלה לשלשת הקוים: עבודת האדם בינו לבין עצמו היא בעיקר במדת הגבורה – עבודת אתכפיא בפרט ותיקון המדות בכלל ("תתן אמת ליעקב"). עבודת האדם בינו לבין חברו היא בעיקר חסד, עבודה של אהבה מקו הימין. העבודה "בינו לבין המקום" היא עיקר הקו האמצעי, "תפארת ישראל"¹⁴ (כאשר הדעת היא נשמת התפארת¹⁵).

אם כן, הסדר של אמת-חסד-דעת אלקים הוא שמאל-ימין-אמצע (ובסדר שלשת המוחין היי-ו), שלפי חכמת הצירוף¹⁶ הוא הסדר-הצירוף שמוליד את ספירת ההוד (הצירוף הכי נפוץ בשלישיות שבספר התניא, כפי שלמדנו הרבה פעמים). ספירת ההוד היא "עמק תחת"¹⁷, הכח לגלות אלקות למטה-מטה בארץ, ופנימיותה היא התמימות – התמים נוהג באמת (בינו לבין עצמו), חסד (ביחס לזולתו) ודעת אלקים (ביחס לקונו).

יב משלי א, ז.
יג מיכה ז, כ.
יד איכה ב, א.

טו ע"ח כללי מהרח"ו כ; פע"ח שער הלולב פרקים ב'ג.
ע"פ תקו"ז תקון יג (כט, א).

טז ראה סוד ה' ליראיו ש"א פכ"ט.

יז ספר יצירה פ"א מ"ה. פע"ח שער תפלות ר"ה פ"ז.

עליו אומר רש"י (במהדורות המלאות והמדויקות) "אין דעת אלהים' אין יודע את הקב"ה ומכירו וירא מפניו"¹⁸.

"דעת אלהים" מתחילה מלדעת את הקב"ה – פשוט לדעת שיש ה' בעולם (ס'איז דא א גאט אויף דער וועלט). אחר כך צריך גם להכיר את הקב"ה. כתוב' שהכרה היא פנימיות הדעת – לא מספיק רק לדעת שיש ה' אלא צריך להכיר אותו. הכרת ה' היא הכרת המדות שלו, להכיר את יג מדות הרחמים –

שאותו הקב"ה הוא "אל רחום וחנון וגו'"¹⁹. צריך להכיר את הקב"ה כמו שמכירים חב, הכרות קרובה. כאשר יודעים את הקב"ה ומכירים אותו – גם יראים מפניו. כל עוד יש ביחס לה' רק ידיעת המציאות, בלי הכרות איתו, אין באמת יראה מפניו. רק כאשר יש הכרה יש גם יראה – עמידה דום מול ה'.

שלשת הקוים

את שלשת המושגים אמת, חסד ודעת אלקים צריך להקביל לשלשת הקוים של

ט ורמזים בלשון רש"י: כל הביטוי "ואין דעת אלהים" – אין יודע את הקדוש ברוך הוא ומכיר בו וירא מפניו" עולה 2521, מספר ההשאה ה'לו (לו הוא משולש ח, ו ברבוע), שהוא מספר מגן דוד היכא (כא הוא משולש ו). רק הביטויים החיוביים – "יודע את הקדוש ברוך הוא, ומכיר בו [1430], הכל פעמים הוי' וכו'" וירא מפניו [403], אל פעמים אהבה אחד] – עולים 1833, ג פעמים (היינו שהוא ממוצע כל ביטוי) תורה, העולה יג פעמים מצוה, כנודע. ג"פ תורה (611) היינו "על שלשה דברים העולם עומד, על התורה ועל העבודה [שהיא ברצוא ושוב] ועל גמילות חסדים" (אבות פ"א מ"ב) – נמצא ש"אמת" היינו קו העבודה, עבודה תמה באמת, בה "והחיות רצוא ושוב" (יחזקאל א, יד), "חסד" היינו גמילות חסדים ו"דעת אלהים [בארץ]" היינו דעת תורה, כמובן.

י סוד ה' ליראיו ש"ח פ"ג; מלכות ישראל ח"א מאמר "ארץ ישראל השלמה" הערה כא; חסדי דוד הנאמנים ח"ט עמ' 263. ועוד.

יא שמות לד, ו.



שיעור

התבוננות לכבוד הילולות הרמ"ק והאריז"ל

עמודי בין המצרים

קיצור מהלך השיעור

בתקופת הקורונה, על מגבלותיה, נמסר שיעור קצר באנגלית לכבוד הילולת האריז"ל – התבוננות על הרמ"ק והאריז"ל כשני עמודי ימי בין המצרים, המתקנים את חטא העגל ואת חטא המרגלים, והקבלתם לעמודי המקדש יכין ובעז.

הילולות הרמ"ק והאריז"ל בימי בין המצרים

ההילולא של האר"י הקדוש היא ה' אב, היום האמצעי של תשעת הימים – תוקף האבל על חורבן הבית, שיבנה במהרה בימינו. לפני תשעת הימים, השם של כל התקופה, מצום שבעה עשר בתמוז ועד לצום תשעה באב, נקרא "בין המצרים" (ביטוי הלקוח ממגלת איכה^א).

בחדש תמוז יש 13 ימים מ"ז תמוז עד כ"ט תמוז (תמוז הוא תמיד כ"ט ימים, ותשעת הימים מתחילים תמיד בר"ח אב). היום האמצעי של הימים האלה הוא כ"ג תמוז, יום ההילולא של גדול המקובלים שחי בדור שלפני האריז"ל. האריז"ל בא לצפת בגיל 36 ונפטר במגפה בצפת בגיל 38. כשהוא בא לצפת הוא הגיע ללויה של

המקובל הגדול שגר ופעל וכתב שם – הרמ"ק, רבי משה קורודברו. האר"י זכה לראות עמוד אש על מטתו של הרמ"ק, אות מן השמים שהוא היורש הרוחני שלו ושהוא יזכה לגלות לעם ישראל ממד חדש של גילוי פנימיות התורה, חכמת הקבלה.

אם כן, מאד משמעותי שהרמ"ק הסתלק ביום האמצעי של ימי תמוז של שלשת השבועות והאר"י ביום האמצעי של ימי אב של שלשת השבועות.

יג ו"ט מדות הרחמים

מה אנחנו לומדים מהתופעה הזו? מה קרה בתמוז, בתחלת שלשת השבועות? חטא העגל. בי"ז תמוז היה חטא העגל שעשו ישראל ושבירת הלוחות הראשונות^ב. מה קרה בתשעה באב? עוד חטא כללי בתולדות עם ישראל – חטא

נרשם ע"י איתאל גלעד. אור ליג' אב תש"פ – כפ"ח (הקלטה).

א איכה א, ג.

ב תענית פ"ד מ"ו.

בתיקון השלם של חטא המרגלים יבוא משיח – לכן הוא נולד כל שנה בתשעה באב

המרגלים^ב, אי-אימון בהבטחת ארץ ישראל ליהודים. חטא העגל הוא פגם באמונה במנהיגות של משה^ג. גם חטא המרגלים הוא פגם באמונה בדברי

משה, במשהו פרטי-כללי – שלמות הארץ. אחרי חטא העגל משה התפלל במסירות נפש ואמר שאם לא תסלח לעם ישראל "מחני נא מספרך אשר כתבת"^ד. ה' סלח כבקשת משה רבינו, וגילה לו את יג מדות הרחמים, שכאשר יצטרך לתפלה – האדם יכול להתפלל ב-יג המדות שאמר ה', וה' כרת ברית שישלח^ה. 13 מדות הרחמים הללו הן כנגד 13 הימים מיום שבירת הלוחות וחורבן הבית בסוף תמוז.

אחרי החטא הגדול השני – הוצאת הדבר הרעה על ארץ ישראל, חטא המרגלים – שוב התפלל משה עבור עם ישראל, ואמר 9 מדות רחמים של ה'. הן כתובות בתורה בפרשת שלח, הפרשה של חטא המרגלים. 9 מדות הרחמים הללו והן כנגד 9 הימים של חדש אב, עד חטא המרגלים. זהו הכח הרוחני לסלוח ולתקן את החטא הזה. בתיקון השלם של חטא המרגלים יבוא משיח – לכן הוא נולד כל שנה בתשעה באב^ו, בתיקון החטא יש כח לגלות את המשיח, דווקא בתשע מדות הרחמים.

אם כן, יש שתי סדרות נפרדות של מדות

הרחמים של ה' – אחת עם יג מדות אחרי חטא העגל, הידועה יותר, כנגד יג הימים בחדש תמוז, ועוד אחת עם ט מדות, שמופיעה בתורה אחרי חטא המרגלים, כנגד ט הימים בחדש אב^ז.

שתי ההקדמות למשיח

האריז"ל – שאנו מדברים לכבוד היארצייט שלו – אומר^ח ש-יג מדות הרחמים שייכות לכתר, העל-מודע, אבל ט מדות הרחמים שייכות ללב (ז"א בלשון הקבלה). תשע מדות של הלב ושלש עשרה מדות של הכתר. 13 הימים בשלשת השבועות שעדיין בתוך תמוז הם כנגד יג מדות הרחמים ואמצעם היארצייט של הרמ"ק, ההקדמה לאריז"ל – קבלת הרמ"ק היא ההקדמה לקבלת האריז"ל. האריז"ל עצמו אמר שגם אני איני אלא הקדמה – הקדמה לתורת משיח. תורת משיח מתחילה להופיע מהבעל שם טוב^ט ותלמידיו, עד לימינו אנו ועד לביאת משיח עצמו. יש לתורת משיח שתי הקדמות, כמו שיש הקדמה לספר – ההקדמה הראשונה היא הרמ"ק וההקדמה השנייה היא האריז"ל.

שוב, הילולת הרמ"ק היא היום האמצעי של 13 הימים, כנגד מדת "ואמת" – השביעית ("כל השביעין חביבין"^י) ב-יג מדות הרחמים (שבה דווקא גילוי שם נהורין ד"אור פני מלך חיים"^{יא}). הילולת האריז"ל היא אמצע תשע מדות הרחמים של הלב, של ז"א, היום החמישי-משיחי, כנגד מדת "ופשע"^{יב}. שתי המדות "ואמת" ו"פשע" משלימות ל-903, 42, שם מב, במשולש, ז"פ "הוי' הוא האלהים"^{יג}. שתי המדות "ואמת"

ח וראה עוד במאמר "עיקרי האמונה של פנימיות התורה" בספר **אמונה ומודעות**.

ט ע"ח שו"ג (א"א) פ"ה. ובכ"מ.

י לשון האריז"ל בדוכתי טובא וראה ע"ח שער א ענף ה. יא אגרת הבעש"ט שנדפסה ריש כש"ט (קה"ת).

יב ויקרא רבה כט, ב.

יג משלי טז, טו.

יד ראה גם בני יששכר תמוז'אב מאמר ב.

טו דברים ד, לט. ובכ"מ.

ג ראה רמב"ן על שמות לב, א.

ד שמות לב, לב.

ה ראש השנה יז, ב.

ו במדבר יד, יח.

ז ע"פ ירושלמי ברכות פ"ב ה"ד; מדרש זוטא איכה נוסח

ב; אגדת בראשית פס"ח.

"ופשע" רומזות לסוד "אף עשיתיו"^{טז} – על ידיהן תיקון עולם העשייה שרובו רע^{יז}, מקום המועד לחטא ופשע.

יכין ובעז

כל זה שייך להתבוננות שלנו בימים האלה על המקדש והמשיח – מחכים למשיח, והרבי אמר^{יח} שאלו הימים הכי טובים ללמוד על המקדש, חושבים עליו, מתאבלים עליו ומתפללים שיבנה במהרה בימינו, ובאמת זהו הזמן הכי מסוגל שה' יוריד אותו באש מן השמים^{יט} על ידי משיח צדקנו.

בבית המקדש היו שני עמודים – לא עמודים שהחזיקו את הבית, אלא שני עמודים שפארו אותו. כאשר שלמה המלך בנה את המקדש הוא בנה את העמודים האלה וגם נתן להם שמות^כ, משהו בלתי רגיל. שם העמוד הימני הוא יכין, לשון הקדמה^{כא} הנה, כמו שדברנו על הקדמות (הרמ"ק והאריז"ל), והעמוד השמאלי הוא בעז, לשון עז וכח. אלה שני העמודים של בית המקדש. אנחנו צריכים את שני העמודים האלה.

כל עמוד הוא סמל לעמוד-האמצעי, משהו שמאזן וכולל שני צדדים סימטריים. אלה

שני עמודי התוך של שתי התקופות בשלשת השבועות. שני הצדיקים שלנו, הרמ"ק והאריז"ל, קבורים סמוכים זה לזה בצפת, והם שני העמודים של שלשת השבועות. שני העמודים האלה לא

החזיקו את המקדש בבית של שלמה, הם הגיעו לשמים, אבל כביכול בבית המקדש השלישי עומד (באוויר) עליהם ובהם טמון הכח להוריד את בית המקדש השלישי והנצחי מן השמים לארץ.

האבל על הרגליים

יכין (90) ועוד **בעז** (79) – שמות שני העמודים, שהם כמו שתי הרגלים שמחזיקות את כל הגוף^{כב}, והגוף כאן הוא בית המקדש – עולים יחד 13 ברבוע (169). 13 שייך למדות הרחמים, ועולה **אחד** ו**אהבה**. **אחד** שייך לעל-מודע, יג מדות הרחמים של הכתר, ו**אהבה** שייכת למדות הלב, ט מדות הרחמים של הלב. **אהבה** ברבוע – רבוע אומר התכללות של כל החלקים של אותו דבר בתוך כל חלק ממנו, וכאן יש תופעה של התכללות של יג מדות הרחמים (שבכללותן גם ט מדות הרחמים, בסוד צורת ה"חן" של תבת **אחד** – **אחדתא**, כמבואר סוד זה במקום אחר^{כג}) בשני העמודים יכין ובעז.

בקבלה, החדשים תמוז ואב מקבילים לספירות נצח והוד^{כד}, שהן שתי הרגלים. חורבן הבית הוא בעצם אבל על אבדן הרגלים – הכח לעמוד יציב על מקומו והכח ללכת ולהתקדם לקראת היעד הנכסף. המלים הראשונות שה' אומר ליהודי הראשון (אברהם אבינו) הן "לך לך"^{כה} – הליכה ברגלים. זהו בפרט תיקון של המרגלים – לשון רגלים. שוב, שתי הרגלים הן שני החדשים, נצח והוד.

שני העמודים
האלה לא החזיקו
את המקדש
בבית של שלמה,
הם הגיעו לשמים,
אבל כביכול בבית
המקדש השלישי
עומד (באוויר)
עליהם ובהם טמון
הכח להוריד את
בית המקדש
השלישי והנצחי
מן השמים לארץ

טז ישעיה מג, ז.

יז ע"ח שמ"ז פ"ד; שמ"ט פרקים ג'ו.

יח סה"ש תשמ"ט ח"ב עמ' 606. ובריבוי מקומות.

יט רש"י על סוכה מא, א ד"ה "אי נמי"; תוספות שבועות ט, ב ד"ה "אין בנין" (בשם התנחומא).

כ מלכים א' ז, כא.

כא זהר ח"ג רפב, א; הקדמת תקו"ז יב, ב. ובכ"מ.

כב ראה **סוד ה' ליראיו** עמ' כ. ובכ"מ.

כג קהלת יעקב ערך 'יב', וש"כ. ועוד.

כד בראשית יב, א.

בן דוד. הכל בא מבעז. אם כן, זו התבוננות בשני העמודים שנושאים את בית המקדש השלישי ויורידו אותו למטה מן השמים לארץ. הבעל שם טוב אמר^כ שהחסידות מתבססת ברובה על האריז"ל, אבל יש בה גם יסודות חשובים שמתבססים על הרמ"ק. הבעל שם טוב עצמו עמד על שני העמודים האלה, אבל שני העמודים עצמם הם הרמ"ק והאריז"ל^{כא}. היום אנחנו מתעצמים עם האריז"ל, שהוא הכח להביא את המשיח ולהפוך את הימים האלה מאבל לשמחה. שוב, הרמ"ק הוא העמוד של יג מדות הרחמים של הכתר והאר"י העמוד של ט מדות הרחמים של הלב (ומבואר בחסידות^{כב} שהיחידה שבנפש, ניצוץ משיח שבכל אחד ואחד מישראל, שורה דווקא בפנימיות הלב – "ז"א בעתיקא אחיד ותליא^{כג} ועד ש"ז"א ועתיקא כולא חד^{כד}). יג ועוד ט יחד הם 22, כנגד כב אותיות התורה (התיקון של מגלת איכה, שנאמרה על פי כב אותיות האלף-בית^{כה}). נאחל ששני הצדיקים האלה יהיו אתנו, ויתנו לנו את הכת, שנוכה לראות בעינינו את משיח צדקנו ואת בית המקדש עומד על תלו.

כו גנדי נסתרות (ביחובסקי) חלק אור ישראל אגרת נה. כז נמצא שעל שמעון, רשב"י, עומדים שני העמודים, משה ויצחק, ועליהם עומד ישראל, הבעש"ט. שמעון משה יצחק ישראל עולים 1560, הנה פעמים הוי'. הערך הממוצע שלהם הוא 390, שמים, יה פעמים הוי', בסוד "בטחו בהוי' עדי עד כי ביה הוי' צור עולמים" (ישעיה כו, ד).

כח סה"מ תער"ב ח"א פל"ה; סה"מ תרס"ו עמ' פא, ועוד. וראה לקו"ב לקונטרס ההתפעלות אות לט.

כט זהר ח"ג רצב, א; ע"ח ש"ג (א"א) פ"ב.

ל ע"פ זהר ח"ג קמא, א.

לא סנהדרין קד, א. ראה הקדמת איכה רבה פסקה כד; ילקו"ש איכה רמז תתרב.

נצח הוא לקיחת יזמה, נצחון, בטחון פעיל^{כה}, והוד הוא לשון הודיה וההודאה על משהו שלמעלה מטעם ודעת, הסודות העמוקים של התורה.

הרמ"ק והאר"י – יכין ובעז

שוב, שני החדשים האלה עצמם הם שתי הרגלים, שני העמודים, ושני העמודים בתוכם הם שני ימי ההילולא של הרמ"ק ושל האריז"ל, והם מתקנים את שתי הספירות נצח והוד – נצחון והודיה. יש משהו ברמ"ק, ששמו משה – שבמדות הלב שייך לספירת הנצח – ששייך לנצח, ויש משהו באר"י – ששמו יצחק, שרש שמאל, שהענף שלו הוא הוד – ששייך להוד. הוד הוא הודאה על הסודות העמוקים. לכן ל"ג בעומר, ההילולא של רשב"י, שהתחיל לגלות את סודות התורה וספר הזהר, הוא יום ההוד שבהוד בספירת העומר. אחר כך, תיקון ההוד הוא על ידי האריז"ל שההילולא שלו בה' אב. הוא העמוד שנקרא בעז, ששייך לגבורה של יצחק. הרמ"ק הוא העמוד שנקרא יכין – הקדמה למה שעתיד לבוא. יחסית ליכין התכלית היא בעז – בעז הוא גם שם של שופט, בעז נשא את רות המואביה, ממנו בא דוד ומשיח

הבעל שם טוב
אמר שהחסידות
מתבססת ברובה
על האריז"ל,
אבל יש בה גם
יסודות חשובים
שמתבססים על
הרמ"ק

כה סוד ה' ליראיו ש"א פ"ו (נתבאר בשיעורים בסוד ה' ח"ג עמ' רלט ואילך); לב לדעת מאמר אמונה ובטחון פ"ב.



הושיעני כחסדך

המקיף הרחוק (יו האותיות שברבוע החיצוני) עולה 806, א-ל (חסד) פעמים הוי' (רחמים); המקיף הקרוב (ח האותיות שברבוע האמצעי) עולה 156, ו פעמים הוי', יב צירופי אהבה (חסד), יוסף הצדיק. הנקודה האמצעית היא י. שני המקיפים עולים יחד 962, הוי' פעמים לז (יחידה), סוד שם סג (בו השרש הוא הוי' והמילוי הוא לז), סוד אהבה רבה שבבחינת "בכל מאדך" (תניא, קונטרס אחרון).

בכל התנ"ך חוזרת המלה "הושיעני" יב פעמים (ב"הושיעני" ז אותיות, ובסה"כ ב-יב פעמים "הושיעני" יש פד אותיות, סוד תיקון הברית) — פעם אחת בירמיהו (יז, ו-יא פעמים בתהלים (ג, ח; ו, ה; ז, ב; כב, לא, יז, נד; ג, נט; ג, סט; ב, קט; כו; קיט; צד; קיט, קמו). מתוך כל הפעמים יש שלשה ביטויי חסד — "הושיעני בחסדך", "הושיעני למען חסדך" ו"הושיעני כחסדך" (בחסדך למען חסדך כחסדך עולה חסידות! רק ג"פ חסדך עולה חיה במשולש, חיים נצחיים וכו'). יש גם ביטוי אחד של גבורה — "אלהים בשמך הושיעני ובגבורתך תדינני". זהו היחס הידוע ש-גבורה עולה ג"פ חסד — הכל חסד (עד להתגברות החסדים).

דוד המלך מבקש "עֲזֹרְנִי הוֹי' אֱלֹהֵי הוֹשִׁיעֲנִי כְּחֶסְדְּךָ" (תהלים קט, כו). הפסוק הזה, בו מוזכר חסד ה' כמקור הישועה, הוא 'פנינה' של חסד: כל הפסוק "עזרני הוי' אלהי הושיעני כחסדך" עולה חסד מלא (סוד "חסד הוי' מלאה הארץ"), חית סמך דלת (972, ג"פ, ממוצע מילוי כל אות, חי ברבוע). גם השם הקדוש שבפסוק, "הוי' אלהי", עולה חסד (סוד שם עב, שהשרש שבו הוא הוי' וחלק המילוי שלו עולה אלהי)

יש בפסוק ה תבות ו-כה, ה ברבוע, אותיות. הראש-תוך-סוף (ע-י-כ) עולה 100, י ברבוע, ד"פ כה. דילוג האותיות הראשון (אהבה אותיות "עזרני יה-וה אלהי הושיעני כחסדך") עולה 496, אל במשולש (סוד "חסד אל"), מלכות, "אברהם אברהם" (סוד "חסד לאברהם"). דילוג האותיות השני ("עזרני יה-וה אלהי הושיעני כחסדך") עולה 476, ז"פ חיים (רחל רחל, פרצוף המלכות פנימיות וחיצוניות).

נצייר את הפסוק כרבוע:

ע ז ר נ י
 י ה ו ה א
 ל ה י ה ו
 ש י ע י נ י
 כ ח ס ד ק



אהבת שלום

פרשת דברים

איש דברים

והרמוז: **משה חש מל מל = 793**, שארית החדש, עבודת ההתחדשות בכל רגע.

האהבת שלום מבאר שכשם ש"משה איש האלהים", "בעלה דמטרוניתא", האיש המשפיע בשכינה-מלכות, כך "משה איש דברים" היינו האיש המשפיע למלכות, "דברים רומז למלכות כנודע".

ורמזים: **איש האלהים איש דברים (טוב אותיות) = 969**, ארבעון **טוב = "טוב הוי' לכל ורחמיו על כל מעשיו"**! משה נקרא טוב. **אלהים דברים מלכות ר"ת אדם** (ושאר האותיות = 793 הנ"ל), כמו שיבואר על "מוכיח אדם", לכן "אדם" בדבריהימים כתוב אל"ף רבתי, דרגת "אלהים" של אדם לפני החטא, "אני אמרתי אלהים אתם".

השפיע ומקבל תוכחה

הנקודה העיקרית באהבת שלום כאן: תוכחה אמיתית היא כאשר המוכיח לא רק משפיע (מוכיח לאחרים) אלא גם מקבל תוכחה. המוכיח משפיע 'אור ישר' לשומע, אך עליו לקבל גם 'אור חוזר' לעצמו, וכן מקבל התוכחה צריך להיות כמו מרצה המחזירה אור למשפיע. כך דברי התוכחה חוזרים אל המוכיח, כמו הַד חוזר ("הד הרים"), ואז "דבריו נשמעים" גם לעצמו באור חוזר. כל אחד הוא משפיע ומקבל יחד, "וקרא זה אל זה", "ומקבלין דין מן דין", בחינת זכר-משפיע (יסוד) ובחינת נקבה-מקבל (מלכות).

אֱלֹהֵי הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן...^א

האהבת שלום מבאר על פי המדרש: משה אמר על עצמו "לא איש דברים אנכי", אבל לאחר שקיבל את התורה המתחלת ב"אנכי הוי' אלהיך" נעשה "איש דברים אנכי" (**איש דברים = 7 פעמים אנכי**).

זהו סוד **החשמל**, קודם חש-שתיקה ואחר כך **מל-דיבור**. משה נעשה "איש דברים" כיון ש"למד את התורה במדבר" (לשון המדרש) – מדבר כפשוטו, שממה, שייך לדרגת חש, שתיקה והכנעה, ומתוך זה זכה למדבר לשון דיבור, מל ("אלה הדברים אשר דבר משה... במדבר"). והרמוז: **במדבר סיני** (חומש במדבר הקודם לדברים) = **חשמל**.

ובסוד חש-מל-מל (כדברי הבעש"ט): חש-שתיקה, הכנעה; מל מלשון מילה, הבדלה; ולבסוף מל מלשון מילול, המתקה. ואצל משה: תחילה "לא איש דברים אנכי", שתיקה בהכנעה; אחר כך "משה ידבר והאלהים יענו בקול" (בהר סיני), דיבור בסיוע אלקי, מתוך הבדלה מהחסרון האנושי של היותו "כבד פה וכבד לשון"; ולבסוף ספר דברים, משנה תורה, "משה מפי עצמו אמרן" כש"שכינה מדברת מתוך גרונו" ממש, המתקה. נמצא שמה הוא שלמות חש-מל-מל,

נערך ע"י יוסף פלאי, לפי רשימת הרב סיון תשפ"ד.
א דברים א,א.

אהבה, ואילו ארבעת החומשים הקודמים של התורה הם יחסית בחינת יראה, תורה בחינת יראה ומשנה תורה בחינת אהבה.

מוכיח אדם

האהבת שלום מביא את המדרש "אלה הדברים, זה שאמר הכתוב 'מוכיח אדם אחריו חן ימצא ממחליק לשון', מוכיח זה משה, אדם אלו ישראל", ומבאר "אדם" הוא ראשי תיבות אשר דבר משה, ופירושו שהתוכחה של משה היתה באופן שיצדק על ישראל בחינת אדם... והיינו שהיו ישראל גם כן בבחינת משפיע שוב באור החוזה, כמו בהדיבורים של משה וד"ל". בהעדר התוכחה הראויה נחרבה ירושלים, ובניין ירושלים הוא על ידי תוכחה מתוך אהבה, שכל אחד משפיע וגם מקבל.

אברהם אבינו נקרא אדם ("האדם הגדול בענקים") שהוכיח את בני דורו והכניסן תחת כנפי השכינה ("הנפש אשר עשו בחרן"). נמצא שגם המוכיח נקרא אדם (כאברהם) וגם המקבל (כישאל שהוכיחם משה). ויש לומר שיחסית הם **אדם** – המוכיח הוא אל"ף, "אל"ף חכמה", והמקבל הוא 'אדם', דממה-שתיקה. והיינו סוד החשמל, המקבל חש-שותק והמוכיח מל-מדבר. אך באמת החש של המקבל מחזיר אור חוזר למשפיע, שישמע את דברי עצמו שמופנים אליו באמת, וכך המקבל הופך להיות משפיע (ונמצא שגם במוכיח וגם בשומע יש חש-מל).

"מוכיח זה משה", והנה **מוכיח = חנוך**, חנוך בן ירד הוא רבו של משה! חנוך הוא סוד החנוך הכשה, "חנוך לנער על פי דרכו", חנוך שיש בו תוכחה מתוך אהבה רבה (תוכחת שבת כנ"ל), כמו שמשה מחנך-מוכיח את ישראל בכל ספר דברים, כאשר החנוך הכשר מתחיל באברהם, "אשר יצוה את בניו ואת אחרייו", "יורק את חניכיו".

המוכיח-משפיע האמתי הוא "כמעין המתגבר", ככל שהוא משפיע לאחרים כך הוא מקבל עוד ועוד לעצמו (מימיו נובעים ומתברכים). הצד המשפיע של המעיין הוא בחינת יש והצד המקבל הוא בחינת האין, "והחכמה מאין תמצא" היינו שהחכמה נמצאת (בבחינת יש) מבחינת האין של עצמה (**מעין מאין**, אל"ף פנימיות עי"ן) על ידי בטול במציאות (בחינת מה של חכמה). **מעין המתגבר = ואהבת לרעך כמוך = מ** במשולש (מ"ם היא סוד המים, מעין). משה הגיע לדרגה זו, להיות משפיע ומקבל, על ידי התורה. **תורה = רצוא ושוב**, היינו מקבל אור חוזר (תנועת 'רצוא' של האור) ומשפיע אור ישר (תנועת שוב של האור). על ידי משה שלימד תורה את ישראל, נעשו ישראל-השומעים גם בבחינת משפיע – אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל [בחינת כל, זכר-משפיע] בעבר הירדן [מעביר-משפיע לירדן-מלכות].

תוכחה בשבת

האהבת שלום מבאר כי "בשבת קדש ראוי להוכיח", שבת בחינת **נשמה** (ובה יש נשמה יתרה), בחינת **משנה**, "משנה תורה" ספר דברים, דברי תוכחה שאמר משה רבינו, כאשר "**אלה הדברים**" רומז ל-**טל** מלאכות שבת.

שבת היא זמן של אהבה ("מנוחת אהבה"), ובפרט "אהבה רבה" (השייכת לדרגת אמא עילאה, בחינת נשמה, בחינת שבת), ולכן היא הזמן הראוי ביותר להוכיח, שכן התוכחה הראויה היא זו שבאה מתוך אהבה, **תוכחה = תוך אהבה**, "כי את אשר יאהב ה' יוכיח", "טוֹבָה תִּזְכָּחַת מְגֵלָה מְאֵהָבָה מְסֻתָּרָה" (תוכחה מתוך אהבה מסותרת) – ואז כל אחד הוא משפיע ומקבל (**משפיע מקבל = שנים כרבים** "העומדים פנים אל פנים באהבה רבה). דווקא ספר דברים (**משנה תורה, נשמה**) הוא בחינת אהבה, תוכחה מתוך



הסיפור החסידי

רבי שמשון מאסטרופולי | הדרשה המופלאה

רבי שמשון בן פסח מאסטרופולי נולד בקוריץ בשנת ה'ש"ס בערך. אימו הייתה בתו של רבי שמשון בן בצלאל ליווא, אחי המהר"ל מפראג. כתביו הם מהעמוקים והחדשניים ביותר בקבלה, והם בעיקרם ביאורים למאמרים וספרים קודמים – שחלקם מופיע לראשונה בכתביו של רבי שמשון. עסק רבות בגימטריות, ורוב חידושיו מתבססים עליהן. בין העקרונות המרכזיים בתורתו, הוא שלכל כח מ"כוחות הטומאה" יש כח מקביל בקדושה, השווה לו בגימטריא ומבטל אותו. כשלוש וחצי שנים לפני גזירות ת"ח ות"ט, גילה רבי שמשון כי המגיד שנהג למסור לו חידושי תורה, הודיע לו על הגזירות הממשמשות לבוא. רבי שמשון עורר בעקבות כך את הסובבים אותו לשוב בתשובה, אך גזר הדין כבר נחתם. בחודש אב ה'ת"ח, בהתקרב הפורעים, אסף רבי שמשון את בני עירו לבית הכנסת ועסק עמם בתפילה, עד שנהרגו על ידי הפורעים בג' אב ת"ח.

על גדולי ישראל רבים מסופה, כי בילדותם סבלו מקושי גדול בלימוד התורה. רבי נחמן מברסלב סיפר, כי כל לימוד שלמד בילדותו עלה לו בייגעה גדולה. המהר"ם שיק מעיד על עצמו, כי היה לו "ראש דלעת" והפכו לראש אדם בכח יגיעתו. כך מספרים אפילו על הרמב"ם, כי לא הצליח כלל ללמוד עד שאביו גרשו מביתו (אם כי ישנם עדוורים רבים על מעשה זה).

מעניין לראות כאן, כי אפילו אביו של רבי שמשון לא הכיר בנשמתו ובידיעותיו של בנו. כמו שהובא בסיפור של השבוע שעבר, ישנם ילדים שה"שבט" הרוחני שלהם, שורש נשמתם, שונה באופן מהותי מזה של אביהם – ולא תמיד יודע האב להבין זאת. בתניא נכתב, כי לעיתים נולדת נשמה גבוהה לאדם פשוט מאוד. כאן, אף שהאב הנו תלמיד חכם גדול, בנו גבוה ממנו ואין לו שום השגה בגדלות נשמתו.

דווקא חותנו, שלא הכירו מעולם, חש בכך שיש בו משהו מיוחד ורצה בו לחתן גם במחיר גבוה בהרבה מהמקובל. מכאן רואים, כי פעמים

הרה"ק רבי שמשון אוסטרופולער זי"ע לא למד תורה בצעירותו, והיה שונה משאר אחיו שהיו גדולי תורה. פעם בא עשיר אחד והציע לאביו לקחתו לחתן, אבל אביו סירב. אמר העשיר שיתן אלף רובל לנדוניה, ולא הסכים. העלה העשיר את הנדוניה לסכומים גבוהים, ואמר לו אביו של רבי שמשון: הרי בני זה הנו בור, ומדוע הנך רוצה לקחת אותו לחתן? אבל העשיר התעקש שאף על פי כן הוא מוצא חן בעיניו, ונתרצו.

בשבת שלפני החתונה עלה רבי שמשון על הבימה ודרש דרוש אחד בנגלה ודרוש שני בנסתר. ונשתומם אביו, ושאלו איך הגיע לזאת? והשיב רבי שמשון כי יש לו נשמה גדולה מאוד, ובילדותו נפל פעם כובעו מראשו ואו נדבקה בו הסמטרא אחרא ולא נתנה לו ללמוד תורה. עד שיום אחד הכה אותו אביו במקל על ראשו מכות קשות עד שברח ליער, ושם נתגלה לו אליהו הנביא זכור לטוב ולמד עמו. כי על ידי המכות נשבר כח הסמטרא אחרא, ונפתחו לו מעינות החכמה ועלה מעלה מעלה בכח נשמתו הגדולה.

[זכרונם לברכה]

נערך ע"י יהודה הס.

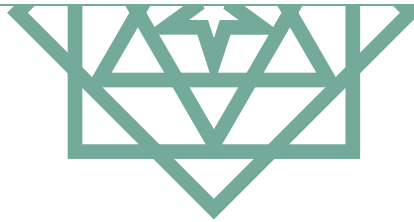
שורש נשמתו ושבתו המיוחד. ממילא מובן שבחינוך, הדורש תשומת לב לשורש הנשמה, תופסת ההתבודדות מקום מרכזי. לא לשווא הייתה ההתבודדות עבודתו של אברהם אבינו, שהיה רועה צאן המתבודד במרעה עם צאנו. אחד היה אברהם, ועמד לבדו עם הבורא כשכל העולם היה מן העבר השני, ודווקא כך הפך לגדול המחנכים שהכניס אנשים רבים תחת כנפי השכינה.

רבי שמשון היה בבחינת משיח בן יוסף, כפי שאמר החוזה מלובלין: "משיח בן אפרים יקבץ את ישראל לארץ ישראל, ולא יהרג. כי כבר נתקיים בר' שמשון אסטרופוליעה, ולא תקום פעמיים צרה". כאשר המזל, שורש הנשמה, גובר – יש בכך סגולה לתשובה עילאה. תשובה כזו איננה תיקון מעשי או עיסוק בחטא, אלא גילוי היחידה שבנפש, והעמקה ברזי התורה המשיבים את הנשמה אל בוראה. בזכות ההתבודדות, נפתחת נביעת האין סוף של רזין דרזין השייכים לתורה החדשה של מלך המשיח.

רבות דווקא לשווער ישנו חוש בנשמת החתן שלו. הלא הכלה היא וודאי משורש נשמתו של החתן, וגם אביה נכלל בהכרזה השמימית לשידוך, כלשון הגמרא "בת פלוני לפלוני". יש בכך הסבר למנהג ה"קעסט", לפיו אבי הכלה מפרנס את החתן לאחר הנישואין, ודואג להתעלותו בתורה. עיקר גדילתו של החתן בתורה היא בשנים אלו, והן גם מקור ברכתו של השווער בפרנסה טובה...

בריחתו של רבי שמשון ליעה, היא בסוד "ברח לך אל מקומך" כפי שמפרש אותו האר"י הקדוש: בריחה אל שורש הנשמה והתבודדות עם ה' לבדו. כך עשה הבעל שם טוב בילדותו (ולפי אחת הגרסאות, היה זה כאשר לימדיו לא צלחו), וגם לאחר שהתגלה אליו רבו אחיה השילוני. זהו סוד "וישכן ישראל בטח בדד", כפי שגילה הבעל שם טוב כי כאשר נמצאים עם ה' אין מקום לפחד אחר זולתו.

בחב"ד, עניין ההתבודדות מודגש בעיקר ביום ההולדת – שבו גובר מזלו של אדם, שהוא



מענות ותשובות

שו"ת עם הרב

מפגש שיח בליל תשעה באב

הזמנתי למפגש שיח עם אנשי שמאל שיתקיים בליל תשעה באב. איני יודע אם זה מתאים הלכתית ומהותית לליל תשעה באב. שאלתי האם יושבים על הארץ ואמרו שלא חשבו על זה אבל אפשר. אודה לעצת הרב.

מענה:

כמובן, צריך שהאירוע יהיה מותאם לצום (ללא כיבוד וכו'). אם יושבים על הארץ זה למהדרין. כדאי לדבר על עניין לידתו של משיח בתשעה באב.

צדקה בשמחה

הרב אמר לנו להרבות בצדקה מעל ומעבר לכח הטבעי. במה זה שונה מעילוי שמגיע לשבירה?

מענה:

באמת חז"ל אומרים "המבזבז אל יבזבז יותר מחומש". אבל מוסבר שזה נאמר דווקא אחרי חורבן בית שני ("באושא התקיננו"). זהו סממן של הגלות, אז תקנו שגם לצדקה יש איזה גבול שאם אדם יעבור אותו עלול להשבר. לאו דווקא

גאון ממעשה טוב שעשיתי זה סיפוק. זה נראה שאני מאד שמח, אבל זה לא שמחה אמיתית. שמחה אמיתית היא "שמחו צדיקים בהוי'" – שמחה בהוי' לא בעצמי, שמחה במה שה' זכה אותי, שה' נתן לי את ההזדמנות לקיים מצוה שהיא רצונו יתברך, דבר שלא מגיע לי כלל וכלל. כל פרק בעבודת ה' זה "לא מגיע לי כלום", הכל זה מתנה מה', הכל זה הזדמנות לעשות צדקה. אם יש שמחה כזו, זה בלי גבול ולעולם לא יביא לשבר. אם יש גאון בתוך ריבוי המעשה – גם ריבוי המעשה הטוב – זה יכול להביא לשבר.

צדקה במעשה

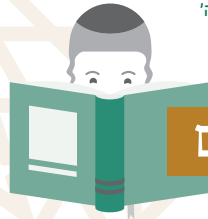
מה לגבי צדקה שאינה בכסף – האם זה נכון שאפשר לתת כמה שיותר מזמננו? האם זה לא על חשבון הבית והילדים? האם יש גבולות?

מענה:

זה התרגום של שאלת החומש למשהו חוץ מהכסף. כאמור, בזמן הגלות אם נותנים יותר

שישבר נפשית, אלא שישבר כלכלית, יהפוך לעני, ואז הוא יצטרך לבקש צדקה. כלומר, אין בטחון גמור שה' מיד ימלא חסרונו, וזה תוצאת הגלות. עד חומש זו מצוה. אם אדם נותן מעשר זה "מעשה הצדקה", זה טבע. אם נותן חומש זו כבר "עבודת הצדקה" – לעבור את הטבע שלו, את החובה שלו – אבל זה עדיין מוגבל. לגבי מעבר לחומש, הבעל שם טוב כבר אמר ש"אל יבזבז" תקף רק כאשר אצלך זה בגדר 'בזבז' לתת למישהו, יש אצלך גבול כי אתה עלול להעני. אבל אם מבחינתך זה לא בזבז, אז אצלך – כמו אצל צדיקים – החורבן לא חל ואתה נותן בשמחה. אם יש לאדם שמחה הוא יכול לעבור גם את החומש – זה נקרא "עבדו את הוי' בשמחה". "עבדו את הוי' ביראה" זו גם עבודה – לא רק "מעשה הצדקה" – אבל רק עד חומש. "עבדו את הוי' בשמחה" (בכל החמשה חומשים) זה בלי גבול. מה שיוצר משבר זה שהעבודה לא מבוררת. כתוב "לפני שבר גאון", זה כלל גדול: אין שבר בעולם שלא קדמה לו גאווה.

המדור מוקדש לזכות החילת בצבאות ה'
רבקה פליאה תחי' חייקין
לרגל יום ההולדת - ד' מנחם אב.
שתגדל להיות חסידה, יר"ש ולמדנית



אָנְכִי וְהֵילָדִים

הַמְדוֹר לַיְלָדֵי יִשְׂרָאֵל

מֵאֲצִטָּוִן בְּשִׁמְחָה

כָּל הַדְּבָרִים הַבְּלִתִּי-רְצוּיִים, אֶת צְרוֹת
הַגְּלוּת וְהַחֲרָבָה. בִּיצַד עָלִינוּ לַעֲשׂוֹת
זֹאת? אֵיךְ מִמְעַטִּים אֶת הַגְּלוּת? כְּמוֹבָן,
עַל יְדֵי שְׂמֵחָה! "כִּי בְשִׂמְחָה תִּצְאוּ!"
מִשׁוּם כֶּן הִנְהִיג הַרְבֵּי מְלִיּוּבָאוּיִטְשׁ
לְהִשְׁתַּדֵּל לְהַרְבּוֹת בְּתִשְׁעַת הַיָּמִים
הָרֵאשׁוֹנִים שֶׁל חֹדֶשׁ אָב – וְאִף
בַּיָּמִים שְׂאֲחֵרִיהֶם, בְּשִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה.
יֵשׁ לְהִשְׁתַּדֵּל לַעֲרֹךְ סִיּוּמֵי לְמוּד שֶׁל
מִסְכָּתוֹת מִשְׁנָה אוֹ גְּמָרָא, וְאִף לְכַבֵּד
אֶת הָאֲרוּעַ בְּסִעּוּדַת מִצְוָה.

וּבְכָל זֹאת, אָנוּ יוֹדְעִים כִּי בַּיָּמִים אֵלּוּ
קִימוֹת מְגַבְּלוֹת עַל שְׂמֵחָה גְלוּיָהּ, כְּמוֹ
קִיּוֹם חֲתָנוּת אוֹ אֲכִילַת בֶּשֶׂר וּשְׂתִיַּת
יַיִן. בִּיצַד נִתֵּן לְהַבִּין אֶת הוֹרְאָת חַז"ל
לַיָּמִים אֵלּוּ?

המשך >>>

"מִשְׁוֹנְכֵס אָב מִמְעַטִּין בְּשִׂמְחָה",
כֶּן נֹאמַר בְּמִשְׁנָה. הָאֵם פְּנוּת חַז"ל
הִיא שְׂבִימִים אֵלּוּ נִתְהַלֵּךְ בְּשִׂמְחָה שְׂת
עֶצֶב נְסוּכָה עַל פְּגִיבוֹ? מִמֶּשׁ לֹא! הַרְבֵּי
מְקוֹצֵק הִיָּה נוֹהֵג לוֹמַר כִּי עֶצְבוֹת אֵינָה
עֲבָרָה בְּמוֹבָן הַרְגִּיל. הִיא אֵינָה נְמִינִית
בֵּין שִׁסָּה מִצְוֹת לֹא-תַעֲשֶׂה שְׂבִתוֹרָה,
אֲבָל כָּל הַעֲבֵרוֹת נִגְרָמוֹת כְּתוּצָאָה
מִמֶּנָּה. וְהַשְׂמֵחָה? גַּם הִיא אֵינָה מְנוּיָה
בֵּין תְּרֵיג הַמִּצְוֹת, אֲבָל לְמַעֲשֶׂה הִיא זוֹ
שְׂגוֹרְמַת לָנוּ לְקִיָּם אוֹתָן – בְּלֵב שְׁלֵם
וּבְנֶפֶשׁ חִפְצָה!

לְכוּ, אֲצֵל חֲסִידִים נוֹהֲגִים לְקַרְא אֶת
הוֹרְאָת הַמִּשְׁנָה בְּתַקוּן קַל שֶׁל הַפְּסוּק:
מִשְׁוֹנְכֵס אָב עָלִינוּ לְהִשְׁתַּדֵּל לְמַעַט אֶת
לע"נ חיה שרה בת ר' משה ע"ה נכתב ע"י הרב שילה אופן.

לגבי התמסרות לקבלת
אורחים בבית, שעלול למוטט
את האשה (פיזית או נפשית),
כדאי ללמוד את הפרק "ביתו
זו אשתו" בספר שכינה ביניהם.

זה יהיה מספיק כח גם לזה וגם
לזה. צריך לדעת כמה אני חי
בגאולה או בתוך הגלות. אבל
גם בגלות צריך יותר – הרבה
יותר – ממה שבא לי.

מחומש זה יפגע בעצמי, לכן
תקנו שלא יבזבו יותר מחומש,
אבל בזמן בית המקדש –
במודעות משיחית – יש כל
כך הרבה שמחה, שגם מתוך

!ע'א' די'ע

החמר אני יודע היטב, אז למה אני מגלה פתאום ציון 'נכשל' על טפס הבחינה? אוף... מגיע לי לשמע את כל הסודות של החבר הטוב שלי, אז למה הוא פתאום מסתיר אותם ממני? מעליב... אני מתאמץ שלא לדבר לשון הרע על אחרים, אז למה זה שוב ושוב קורה לי מאכזב...

לצבות ילד ולבר

כאשר מעמיד אדם את עצמו במרכז הוא נפגע הרבה יותר בקלות. ו... נו, אולי מוזר לשמע, אבל העצבות הזו היא בעצם הצד השני של הגאווה, למרות שגאווה היא תחושה 'על הגבה' ועצבות היא של שפל המדרגה. למה? כי כאשר אני מתגאה אני שם את עצמי במרכז העניינים, אני הכי-הכי, וזה מתאפשר לי כאשר יש לי 'קבלות' להצלחה שלי. אבל מה יקרה לי כאשר אגלה פתאום שאין לי אותן? שרק דמיננתי לעצמי שיש לי? זה הרגע בו מתרסקת הגאווה שלי והופכת לעצבות. ואז אני שוב במרכז העניינים. אני הכי-הכי מסכן, ולכן כלם-כלם צריכים להתחשב בי... למעשה, גאווה ועצבות הן שני הצדדים של אותו המטבע...

מה התקווה לאותה עצבות? בספר התנ"א מסבך באריכות כי גלוי העבודה שאיני על הגבה והודאה על האמת, אינם חייבים להוביל אותי להיות עצוב אלא להגיע לרגש אחר, מתקן ואמתי

"רוי, מה אתה? קום כבר..." מבעד לשמיכה אני שומע את אמא מעירה אותי כבר בפעם הרביעית. לא, אני בכלל לא ישן. התעוררתי עוד לפני הפעם הראשונה. אז למה אני לא קום? שאלה טובה, אבל לי יש שאלה יותר טובה: בשביל מה בכלל לקום!?

אתם בטח סקרנים לשמע מה קרה לי, האמת היא שאני לא כל כך מעונין לשתף בפרטים, כי זה משהו קצת אישי. אבל כן רציתי לתאר לכם את התחושה בלב פשוקרה לי משהו כזה מצער. דבר ראשון — לא בא לי לראות אף אחד, כולל מי שרוצה לעוד לי ולתת לי עצות. תודה, אולי בהמשך. זו הסבה שאני לא ממהר לקום מהמטה. אני משחזר לעצמי שוב ושוב את פרטי המאורע, ובכל פעם כזו חולף גל צמרמרת בגופי, ולמרות השמיכה העבה שוב קר לי. בסוף, כאשר אני כבר קום, תנחשו לאן? נכון, למקרה... אולי משם תבוא הישועה...

הבעיה המרכזית שבעצב אינה חסר המעש שלי. זו בהחלט בעיה, אבל היא למעשה כבר התוצאה. ברור, אחרי שהסברתי לעצמי היטב עד כמה נמוכים הסכויים לשנוי אין פלא שהתחפרות במטה היא המפלג הנוח. אני מדבר כרגע על שרש הבעיה. עצבות תוקפת אותי בדיוק במקום בו אני מרגיש ש...

מגיע לי!

מגיע לי להצליח במבחן כי את

שָׁמַח – עָנִי שְׂוָכָה בְּלוּטוֹ אוֹ עֶשִׂיר? בְּרוּר שְׁהֶעֱנִי. עֲבוּרוֹ כֹּל שֶׁקָּל הוּא מִצְרָךְ נְדִיָּה, מִמֶּשׁ אֲוִיר לְנִשְׁמָה, וְלָכֵן כָּכָל שְׂגָדֵל הַחֲסָרוֹן כָּה־רַבָּה הַשְּׂמֵחָה.

בְּסִפּוֹר הַזֶּהר מוּבָא, כִּי לְבוֹ שֶׁל יְהוּדֵי חֲצוּי תַּמִּיד לְשָׁנִים: חֲצִיֹּ הָאֶחָד מְלֵא שְׂמֵחָה עֲצוּמָה עַל הַקְּרָבָה שְׁלוֹ לְה' יִתְבָּרַךְ, וְאֵלּוֹ חֲצִיֹּ הַשְּׁנִי שְׁבוּר וּמְמָרָר בְּבָכִי מִהִמְרָחֵק מִמֶּנּוּ, מִהַעֲבֹרוֹת הַמִּסְתִּירוֹת אֶת ה' מֵאֲתָנּוּ. "בְּכִיָּה תִקְיַעַא בְּלִבָּאֵי מִסְטָרָא דָא וְחֲדוּא תִקְיַעַא בְּלִבָּאֵי מִסְטָרָא דָא".

"מִסְטָרָא – בְּלִבָּאֵי מִסְטָרָא!"

"מִשְׁוֹכְנֵס אֲב" אָנוּ עֹסוּקִים בְּמִלְאֲכַת הַמְּעוּט, אֲנַחְנוּ "מִמְעֵטִין". לְאַחַר סְלוּק הַשְּׂכִינָה וְהִצְיָאָה לְגָלוּת אָנוּ רְגִישִׁים עוֹד יוֹתֵר לְמִרְחָק מֵה' וְאֲנַחְנוּ מְלֵאֵי גִעְגּוּעַ לְחֲזֹרֵת ה' לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים. בְּכָלֵל, תְּכוּנַת ה' מְעוּט' שְׁלָנוּ מוֹצֵאת חוֹן בְּעֵינֵי ה' יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר מִכֹּל תְּכוּנָה אַחֲרָת וְהוּא בְּחֵר בְּנוֹ מִשׁוּם שְׁאָנוּ "הַמְּעֵט מִכֹּל הָעַמִּים". אָנוּ יוֹדְעִים אֶת מְעוּט עֲרַכְנוּ לְפָנֵי ה'.

אֲבָל אֵיךְ עוֹשִׂים זֹאת? אֵיךְ לְהִיּוֹת בְּשִׂפְלוּת בְּלִי לִפְלֵ לִיאֹוֶשׁ וְלַעֲצָבוֹת הַמַּחְלִישִׁים? הַתְּשׁוּבָה: "בְּשִׂמְחָה". מִהֶגְלוֹת נִצָּא מִתּוֹךְ זַעֲקָה שֶׁל לֵב נִשְׁבָּר – "עַד מְתִי"?! – אוֹתָהּ נִזְעַק מִתּוֹךְ שְׂמֵחָה שֶׁ"הִנֵּה מְשִׁיחַ בָּא!" כִּי עֲבוּדוֹת הַמְּעוּט וְהַשְּׂמֵחָה קְשׁוּרוֹת זוּ בְּזוּ.

שְׂוָכָה לְשִׂפְלוּת וְשִׂמְחָה גַם יַחַד! וְ?

– **לֵב נִשְׁבָּר**. שִׁימוּ לֵב: עֲצָבוֹת וְלֵב נִשְׁבָּר נִשְׂמָעִים לָנוּ כְּמִשְׁגִּים זֵהִים, אֲבָל הֵם רַחוּקִים אֶחָד מִהַשְּׁנִי כְּרַחֵק מִזְרַח מִמְעַרְב. לֵב נִשְׁבָּר אֵינוֹ אֲדִישׁ לְמַצֵּב וְאֵינוֹ מְשָׁלִים עִם קִיוּמוֹ, הוּא כּוֹאֵב אוֹתוֹ וּמְמָרָר עַל כָּה־, אֲבָל הַהִבְדָּל הַגְּדוֹל הוּא מִי פֹה נִצָּב בְּמִרְכְּזוֹ – לֹא אָנִי, אֶלָּא ה' יִתְבָּרַךְ!

יְהוָה יִתְּנוּ לָנוּ לֵב קָלוּן

הַתְּכוּנָה שֶׁל לֵב נִשְׁבָּר שׂוֹכֵת לַמִּדָּה הַמִּיַּחֲדָת לְחֲדָשׁ מְנַחֵם-אֲב – **מִדַּת הַשְּׂפָלוּת**. זֶהוּ הַחֲדָשׁ בּוֹ לְקִינוֹ בְּכַפְלִים בְּשִׁנֵּי הַחֲרָבּוֹת וְלָכֵן מִתְּאִים שְׁבוּ וְנִתְקַן אֶת מִדַּת הַשְּׂפָלוּת שְׁלָנוּ. שִׂפְלָה הוּא מְקוּם אוֹ מַצֵּב נְמוּךְ, וְלָכֵן שִׂפְלוּת הִיא הַתְּכוּנָה הַשְּׂוֹכֵת לְמִי רְגִיל לְרֵאוֹת אֶת עֲצָמוֹ לְמִטָּה, נְמוּךְ מִכֹּל. כַּאֲשֶׁר הֶעֱלָה דָוִד הַמֶּלֶךְ אֶת אָרוֹן ה' לִירוּשָׁלַיִם הוּא פִּזָּז וְרָקַד בְּכָל כַּחוֹ יַחַד עִם פְּשׁוּטֵי הָעָם וְלֹא רָאָה בְּכֹה כָּל פְּסוּל. לְמִדּוֹת הַיּוֹתוֹ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל, הֶחְשׁוּב שְׁבָעִם, הוּא לֹא הִרְגִישׁ כְּלַפְיָהֶם כָּל חֲשִׁיבוֹת. אֶת פֶּשֶׁר הַתְּנַהֲגוֹתוֹ הַסְּבִיר לְמִיכָל אֲשֶׁתוֹ בְּמִשְׁפָּט הִבָּא: "וְנִקְלַתִּי עוֹד מִזֹּאת [=לֹא אֲכַפֵּת לִי לְהַתְּבַזּוֹת עוֹד יוֹתֵר] וְהִיַּתִּי שִׂפְלָה בְּעֵינֵי". לָמָּה? כִּי לְפָנֵי ה' אֵין יוֹתֵר חָשׁוּב אוֹ פָּחוֹת חָשׁוּב – בְּלָנוּ לְמִטָּה. מָה עוֹד לְמַדְנוּ מִהַנְּהַגְתּוֹ שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ? שִׂפְלוּת וְהִרְגָּשָׁה שְׁאֵנִי לְמִטָּה אֵין שׁוֹלְלוֹת שְׂמֵחָה. לְהִפְךָ, כָּכָל שְׂאֵתָה יוֹתֵר שִׂפְלָה אֶתָּה יוֹתֵר שְׂמַח. מִי יוֹתֵר

צריכים לזוז ימינה. מאז פרוץ מלחמת שמחת־תורה התגברה מגמת התזווה הציבורית לימין הפוליטי, אבל נדרשת תזווה לימין גם במובן הפנימי, בו ימין הוא צד האהבה והחסד – תזווה לתוספת באהבת ישראל ואחדות ישראל.

התזווה לימין נדרשת במיוחד מההנהגה התורנית. כדי להנהיג את עם ישראל בארץ ישראל נדרש 'להקציץ' באהבת ישראל עד הקצה האחרון – להרגיש ש"מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר", גם לתורה, ולזהות את הקשר העצמי שיש לכל יהודי עם ה'. הקשר הישיר לה' נחשף בפרט בזמן מלחמה, כאשר גם הרחוקים מתורה ומצוות מוסרים את נפשם להצלת העם והארץ. השיעור הראשון בגליון נוגע בגילוי אותה נקודה עצמית של מי שמוסר את נפשו להצלת ישראל, גם אם חרג מגבולות התורה. השיעור השני עוסק בתנועת־חיי של משה רבינו, כמנהיג ישראל, מהשמאל־הדין אל הימין־האהבה, הכל כהכנה לכניסה לארץ ישראל והנהגת העם בתוכה.

מעוניין להפיץ את עלון נפלאות במקום מגוריך?

שלח דוא"ל ל: itiel@pnimi.org.il או התקשר 052-4295164

רוצה להצטרף לתפוצת המייל שלנו ולקבל את כל ההודעות והשיעורים?
שלח דוא"ל: itiel@pnimi.org.il

רוצה לשמוע את שיעורי וניגוני הרב? התקשר לפנימי־פון:

079-9211452 או 02-5434297 – המספר פתוח לניידים כשרים

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| ג | ל | ע | י | נ | י |
| ו | א | ב | י | ט | ה |
| נ | פ | ל | א | ו | ת |
| מ | ת | ו | ר | ת | ר |